

অসম-কেশৰী
— অম্মিকাণ্ড —

[প্রথম খণ্ড]

— দীনবন্ধু তালুকদাৰ —

— প্রকাশক —

শ্রী ইণ্ডিয়া পাব্লিছিং হাউচ্
গুৱাহাটী।

প্রথম তাঙৰণ।

শাওন ১৮৬৪ শক।

বেচ ১৬০ অনা খনে।

সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত।

গুৱাহাটী জয়ন্তী আট প্ৰেছত
শ্ৰীখগেন্দ্ৰনাথ দত্ত ভূঞাৰ দ্বাৰা
মুদ্ৰিত।

লিখোতাৰ নিবেদন।

আজি পৃথিবীজোৰা মহাবিপ্লৱত কাকত শিল্পৰ দুৰৱস্থা ঘটি
নতুন পুথি পত্ৰ প্ৰকাশ কৰা বিষয়ত যি ভয়ানক অৱস্থা
উপস্থিত হৈছে; তালৈ চাই এই পুথি প্ৰকাশ কৰাটোক ৰাইজে
বলিয়াৰ কাৰ্য্য বুলি কব পাৰে, কিন্তু মহাপ্ৰলয়ৰ মুখত আত্মৰক্ষা
কৰিবলৈকে যদি মানুহে বলিয়াৰ দৰে হৈ নুঠে, সেই মানুহৰ
গাত প্ৰকৃত মনুষ্য-জীৱনৰ চিন নাই বুলিও কব পাৰি।

আজি অসমীয়া জাতিৰ ওপৰত মহাপ্ৰলয়ৰ কৰাল তাণ্ডৱ
আহি উপস্থিত হোৱা কালত স্বজাতিৰ আত্মৰক্ষাৰ বাবে উক্ত
সত্যৰ অনুপ্ৰেৰণাতেই মই, যি জনাৰ অসমীয়া জাতিৰ চিন্তা
ভাত মাছৰ দৰে, সেই ভৌমকৰ্ম্মা, চিন্তাবীৰ, ভবিষ্যৎদৃষ্টা, অসম
কেশৰী অম্বিকাগিৰিৰ দুৰ্ম্মূল্য কৰ্ম্মময় জীৱনৰ এটি ছোৱাৰ ৰূপ
অসমীয়া ডেকা গাভৰু সকলৰ আগত দাঙি ধৰিবলৈ আগ
বাঢ়িলোঁ।

মনত আশা, জীৱন্ত জাতীয় বাঁৰৰ কৰ্ম্মময় জীৱনৰ উমানত
আমাৰ দেশৰ ডেকা-গাভৰুৰ দল অনুপ্ৰাণিত হৈ কৰ্ম্মক্ষেত্ৰত
বাঁৰ-বাঁৰাঙ্গনাৰ দৰে সোমাই, আজি বিদেশীৰ ধ্বংসৰ গৰাহত
পৰা জাতীয় জীৱনৰ আত্মৰক্ষাৰ বাবে তৎপৰ হব। অসম-কেশৰী
অম্বিকাগিৰিৰ বহুমুখী জীৱনৰ সংক্ষেপ চিনাকি আজি এই
দুৰ্দ্দিনতো প্ৰকাশ কৰাৰ এয়ে মোৰ ঘাই উদ্দেশ্য।

“লিখোতা”

উছৰ্গা

দেশৰ যি সকল ডেকা-গাভৰুৰ মনত দেশাত্মবোধৰ জ্বলন্ত
জুই একুৰা ঠিক অশ্বিকাগিৰিৰ দৰেই অহৰ্ণিশ জ্বলিব
ধৰিছে, আমাৰ যি সকল সন্তান-সন্ততিয়ে দেশৰ
বাবে, জাতিৰ বাবে ঠিক অশ্বিকাগিৰিৰ দৰেই
অকুণ্ঠিত চিত্তেৰে সৰ্বস্ব বিসৰ্জন দিবলৈকে
প্ৰস্তুত হৈ আছে, আমাৰ ভবিষ্যৎ
আশা ভৰসা, সেই সকল
উঠি অহা ডেকা-গাভৰুৰ
হাতত জাতীয় বাঁধৰ
জীৱনৰ এই এছোৱা
উছৰ্গা কৰা
হ'ল।

—দীনবন্ধু—

অসম-কেশৰী অশ্বিকাগিৰি

অশ্বিকাগিৰি কোন, অশ্বিকাগিৰিৰ কাৰ্য্য-প্ৰণালী কি, দেশত
অশ্বিকাগিৰিৰ প্ৰভাৱ কিমান, এই কথা অসমীয়াক আজি বহলাই
কব নালাগে, যদিও তাৰ বহুল আলোচনাৰ আৱশ্যক; কিন্তু
এই সকল পুথি খনিত তেনেকুৱা বহুলভাৱে নহলেও, বহু চকু-
চৰহা লোকে অশ্বিকাগিৰি সম্বন্ধে যি ভুল কথা মাজে সময়ে
প্ৰচাৰ কৰি অশ্বিকাগিৰী হিংসুকৰ ভাও দি আত্ম-প্ৰসাদ লাভ
কৰে, আচল কথা কৈ সেই সকলৰ ভুল সংশোধন কৰা নিতান্ত
উচিত বুলি মই ভাবো।

এই বাবেই অশ্বিকাগিৰিৰ জীৱনৰ এছোৱা আজি নিৰপেক্ষ
ভাৱে অসমীয়া বাইজক উপহাৰ দিবলৈ মোৰ ইচ্ছা হ'ল। মই
ঘনিষ্ঠ ভাৱে তেখেতৰ কাৰ্য্য-প্ৰণালীৰ সংশ্ৰৱত থাকি সকলো
কথা পুত্ৰানুপুত্ৰ ভাৱে বিচাৰ কৰি অশ্বিকাগিৰি সম্বন্ধে যি
সত্য পাইছো, তাকেহে ইয়াত সংক্ষেপকৈ সন্নিবিষ্ট কৰা হ'ল।

অশ্বিকাগিৰিৰ বহুমুখী প্ৰতিভাবিশিষ্ট বিস্তৃত জীৱনী লিখাৰ
উদ্দেশ্য এই সকল পুথিত নাই। তেখেতৰ প্ৰকৃত জীৱনী

লিখিবলৈ হলে এখন মহাভাৰত হব। কাৰণ, অম্বিকাগিৰি একাধাৰে কবি-সাহিত্যিক, জৰ্ণালিষ্ট, চিন্তাবীৰ, কৰ্ম্মবীৰ, ৰাজনীতিক, অৰ্থনীতিক, সহৃদয় দেশপ্ৰেমিক, সমাজ সংস্কাৰক, দেশ-সেৱক, ব্যায়ামবিদ, সঙ্গীত-কলাবিদ, নাট্যকলাবিদ, গায়ক, বাদক, বক্তা, দেশৰ নামত সৰ্বত্যাগী, নিৰ্ভীক, অসম সাহসিক, কৰ্ত্তব্যশীল, কৰ্ম্মপৰায়ণ, শিক্ষাপ্ৰচাৰক, জাতিগঠনৰ নতুন সোঁত প্ৰৱৰ্ত্তক, ইত্যাদি সকলো। অম্বিকাগিৰিৰ এই সৰ্বমুখী প্ৰতিভা-ময় জীৱনৰ সকলো বিষয়ৰ আলোচনা বিশদভাৱে কৰাটো মোৰ সাধ্যাতীত নহলেও, ইয়াত সেই উদ্দেশ্যও নাই। সেই বিষয়বোৰ সম্বন্ধে খণ্ড খণ্ডকৈ লাহে লাহে প্ৰকাশ কৰা হব। সেইবাবে ইয়াত সম্প্ৰতি আন সকলো বিষয় বাদ দি আমাৰ বৰ্ত্তমান জাতীয় সঙ্কটৰ কালত, আমাৰ ভবিষ্যৎ দেশৰ ভাৰ বহন কৰিবলৈ উঠি অহা ডেকা-গাভৰু সকলৰ অন্তৰত আত্ম-বক্ষা কৰি আত্ম-প্ৰতিষ্ঠা হবলৈকে অনুপ্ৰেৰণা দিবৰ মনেৰে গোটেইজন অম্বিকাগিৰিকহে ইয়াত অতি খুব সংক্ষেপে উপহাৰ দিবলৈ যত্ন কৰিম।

অম্বিকাগিৰি সম্বন্ধে নানা জনৰ মত

“অসমীয়া”ই কৈছে :—ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ কোনো ৰাজনৈতিক মতৰ লগত আমি বহুতে একমত নহব পাৰোঁ, কিন্তু তেখেত যে এজন একনিষ্ঠ নিঃস্বার্থ দেশ সেৱক, সেই কথা তেখেতৰ ঘোৰ শত্ৰু সকলেও মুক্তকণ্ঠে স্বীকাৰ কৰে।

“অসমে” কৈছে :—অসমীয়া জাতিৰ সমস্যা সাগৰত “সংৰক্ষণী”ক লৈ অকলে অকলে সাঁতোৰা ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই অসমীয়া জাতিৰ শক্তিহীন বাউসাত এক দৈবিক বল দান কৰিছে।

“তৰুণ অসমে” কৈছে :—ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই সংৰক্ষণী সভা আৰু “ডেকা অসম”ৰ যোগে অসমীয়া জাতিৰ যি হিত সাধন কৰিছে তাৰ লগত তুলনা দিবলৈ একো নাই।

“চিন্তা” নামে উপাদেয় গ্ৰন্থত ডিব্ৰুগড়ৰ বিখ্যাত শিক্ষা সেৱক শ্ৰীযুত বিষ্ণুকিষ্কৰ কলিতা ডাঙৰীয়াই কৈছে :—(ৰায়চৌধুৰী) এনে নিছলা মানুহজনৰ এনে দুৰ্জয় সাহস দেখিলে তবধ মানিব লাগে।

কৰ্ম্মবীৰ জনবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ ডাঙৰীয়াই ১৯২০ চনত তেখেতৰ ঘৰত মহাত্মা গান্ধী, মৌলানা মহম্মদ আলী, মৌলানা আজাদ চোভানী আদিক সন্মিলন কৰা কংগ্ৰেছ কৰ্ম্মীসকলৰ মেলত মহাত্মা গান্ধীৰ ওচৰত অম্বিকাগিৰিক পৰিচয় কৰাই কৈছিল :—

“Mabatmajee ! he is our young rising poet who anticipated your non-violent non-co-operation through his beautiful songs (Songs of the Cell ত প্ৰকাশিত) some four or five years before.

দেশভক্ত তৰুণৰাম ফুকন ডাঙৰীয়াই সদায় কৈছিল :— ৰায়চৌধুৰী Watch dog of Assam অৰ্থাৎ অসমৰ অসমীয়া

জাতিৰ বন্ধক। এই কাম তেওঁ জীৱনৰ সমস্ত এৰি বনৰীয়া মহতকৈও দুৰ্ঘোৰ সাহসেৰে সম্পাদন কৰে।”

বাগ্গাবৰ শ্ৰীযুত নীলমণি ফুকন ডাঙৰীয়াই কয় :—মানুহৰ ভাত মাছ আৰু উশাহ-নিশাহ যেনে স্বাভাৱিক আৰু জীৱনৰ বস্তু, সেটো নহলে মানুহ জীয়াই থাকিব নোৱাৰে, বায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰো অসমৰ সমস্যা চিন্তা কৰাটো, অসমীয়া জাতিৰ দিন বাতি মঙ্গল চিন্তা, হিত কামনা কৰাটো তেনে স্বাভাৱিক কথা। এইখিনি নহলে বায়চৌধুৰী জীয়াই থাকিব নোৱাৰে।

/ এগৰাকী বিশিষ্টা সম্ভ্ৰান্তা মহিলাই গুৱাহাটীত পঢ়া তেখেতৰ ছোৱালীলৈ চিঠিত এই বুলি লিখিছিল :—মহাত্মা গান্ধীয়ে ভাৰতৰ সমস্যা যেনেকৈ মনপ্ৰাণ দি ঐকান্তিক ভাবে চিন্তা কৰে আৰু সেইমতে কাম কৰে, অসম হিটলাৰ বায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াইও অসমৰ কথা অসমীয়া জাতিৰ হিত চিন্তা সেইদৰে কৰে। সময় সুবিধা পালে তেখেতৰ ওচৰলৈ যাবি, কথা-বতৰা হবি, দেশখনক বুজি পাবি।)

মঙ্গলদৈৰ কংগ্ৰেছী নেতা শ্ৰীযুত কুমুদৰাম বৰা বি-এল, ডাঙৰীয়াই শ্ৰীযুত প্ৰমথনাথ চক্ৰবৰ্তীৰ সভাপতিত্বত ১৯৩৩ চনত বহা মঙলদৈৰ সংৰক্ষণী সভাৰ বিখ্যাত অধিৱেশনত আবেগময়ী ভাষাৰে উপস্থিত জনসাধাৰণৰ আগত কৈছিল :—অম্বিকাগিৰিৰ কাৰ্য্য-প্ৰণালী দেখি আমি কংগ্ৰেছীসকল কোন ফালে ঢাল লওঁ একো ঠিক কৰিব নোৱাৰি দোখোৰ-মোখোৰত পৰি তথা লাগি চাই আছোঁ। অম্বিকাগিৰিয়ে সংৰক্ষণী সভাৰ,

যোগেদি অসমীয়া জাতিৰ যি উপকাৰ কৰিছে তাৰ বাবে সমগ্ৰ অসমীয়া জাতিয়ে অম্বিকাগিৰিৰ ওচৰত চিৰকাল কৃতজ্ঞ হৈ থাকিব।

দানবীৰ ৰায়বাহাদুৰ শ্ৰীযুত ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ ডাঙৰীয়াই কৈছে যে,—অসমীয়া জাতিৰ উপকাৰৰ বাবে বায়চৌধুৰীয়ে যিখিনি কৰিছে তাৰ বাবে অসমীয়াই তেখেতৰ ওচৰত চিৰজ্ঞানী থাকিব, কিন্তু অসমীয়াই উপকাৰীৰ শলাগ লব নাজানে।

লক্ষপ্ৰতিষ্ঠ ডেকা সাহিত্যিক শ্ৰীযুত অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাই তেখেতৰ “মুকুতামালা” নামে পুথিত বায়চৌধুৰীক এইদৰে অঙ্কন কৰিছে :—

সাত পুৰুষৰ শ্ৰাদ্ধ কৰে কোনে

সানি তাত কলাখাৰ।

প্ৰিয় নে অপ্ৰিয় সত্য নে অসত্য

নকৰি বিচাৰ তাৰ।

দেশ প্ৰেমৰ ঢল সাত পুৰুষৰ বল

হাতত টাঙোন মাৰি ;

আহে আগবাঢ়ি সংৰক্ষণী বীৰ

সৌ যে অম্বিকাগিৰি।

“আৱাহন”ত লক্ষপ্ৰতিষ্ঠ সাহিত্যিক শ্ৰীযুত হৰিৰাম ডেকা এডভোকেট্ ডাঙৰীয়াই কৈছে :—বায়চৌধুৰীৰ দেশপ্ৰেম ইমান প্ৰখৰ যে তাত সামান্য মাত্ৰ বিপৰীত স্পৰ্শ লাগিলেই সি

জ্বলি উঠে। সেই বাবেই তেখেতৰ কথাবিনাক ইমান তীব্ৰ, ইমান কঠোৰ।

ভাৰতৰ কমিউনিষ্ট নেতা—মিঃ সৌমেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে গুৱাহাটীলৈ আহি ৰায়চৌধুৰীয়ে “ডেকা অসম”ৰ যাবতীয় কাম অকলে অকলে কৰা দেখি মত প্ৰকাশ কৰিছিল যে,—He (Roy Choudhury.) is a wonderful man. No-where in the world I have seen such a man who performs all the functions of a leading journal like “Deka Asom” single handed simply to propagate his ideal.—অৰ্থাৎ ৰায়চৌধুৰী এজন আচৰিত লোক। “ডেকা অসম”ৰ দৰে এখন প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কাকতৰ অকলে অকলে সকলো কাম সমাধা কৰি স্বকীয় আদৰ্শ প্ৰচাৰ কৰা লোক পৃথিবীৰ কোনো ঠাইতে মই দেখা নাপালো।

১৯৩৯ চনত আমেৰিকাৰ ডেকা-ডেকেৰী পৃথিবী পৰ্য্যটক মিঃ এল, পি, লাউইচ আৰু মিচ্ কেথেৰিন ভিলাই “অকণা প্ৰেছ”লৈ আহি, ৰায়চৌধুৰীয়ে “ডেকা অসম”ৰ কাম কৰি থকা অৱস্থাতে ফ’টো লৈ, কেজনমানে সোধাত হাঁহি মাৰি এইদৰে কৈছিল :—Oh ! he is a wonderful man in Assam, and therefore worthseeing. He is the Hitler of the east. We have been told by many friends at Delhi and in Assam.—অৰ্থাৎ তেওঁ (ৰায়চৌধুৰী) অসমৰ এজন চাবলগীয়া আচৰিত মানুহ। তেওঁ পূৰ্বকালৰ হিট্‌লাৰ।

এই কথা দিল্লী আৰু অসমত বহুজন বন্ধুৱে আমাৰ আগত কৈছে।

অম্বিকাগিৰিৰ ৰাইজদত্ত উপাধিবোৰ :—

অসমীয়া ৰাইজৰ পক্ষৰপৰা অম্বিকাগিৰিক কোনোৱে উপাধি দিছে—“দেশপ্ৰাণ”, কোনোৱে দিছে “সংৰক্ষিণী বীৰ,” কোনোৱে দিছে “অসম কেশৰী”, কোনোৱে কৈছে “অসম হিট্‌লাৰ”।

এই আটাইখিনি কথা সঁচা, আৰু এই আটাইকেওটা উপাধিয়ে অম্বিকাগিৰিত খাটে। নিজৰ দেশখনৰ লগত অম্বিকাগিৰি এনেভাবে ওতপ্ৰোত হৈ থাকে যে, অসমৰ সমস্যা আৰু মঙ্গল অমঙ্গলৰ লগত আৰু দেশৰ চিহ্নৰ লগত তেখেতক বিচ্ছিন্ন কৰিলেই অম্বিকাগিৰিৰ মৃত্যু হ’ব। এই বাবেই, কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰীসভাৰ অনুষ্ঠিত কানি নিৰ্মূলৰ নীতি চাৰুল্লা মন্ত্ৰীসভাই গ্ৰহণ কৰাৰ ভাও দেখুৱা বাবে, উত্থিত হৈ, তেওঁলোকে ১৯৪০ চনত গুৱাহাটীৰ জজ্‌ফিন্দত পতা বিৰাট সভাত, চাৰুল্লা মন্ত্ৰীসভাক বাঙ্গ কৰি অম্বিকাগিৰিয়ে উচ্চ কণ্ঠেৰে কৈ দিছিল যে, অসমীয়াৰ জাতীয় সমস্যা আমি খাওঁতে শোওঁতে, উঠোঁতে বহোঁতে, ফুৰোঁতে-চাকোকে দিনৰাতি ২৪ ঘণ্টা ভাবো, কিন্তু চাৰুল্লা মন্ত্ৰীসভাই সম্ভৱতঃ ২৩ ঘণ্টা নিজৰ স্বাৰ্থত ব্যস্ত থাকি মাত্ৰ একঘণ্টাহে ভাবে। গতিকে, অসমীয়াৰ সমস্যা সমাধানৰ উপায় চাৰুল্লা মন্ত্ৰীসভাকৈ আমাৰ মনত স্পষ্ট সত্য হৈ ওলায়।

অস্থিকাগিৰিৰ এই স্পষ্ট উক্তিত সভাত সভাপতিৰ আসনত উপবিষ্ট ঘাই মন্ত্ৰী চাৰ চাছল্লা চাহাবে লুই বুলি একাধাৰ কথা কৈয়ো প্ৰতিবাদ কৰিব নোৱাৰিলে বৰং কলে যে ৰায়-চৌধুৰীয়ে যে দিনৰাতি ২৪ ঘণ্টা দেশৰ চিন্তাত ব্যস্ত থাকে, সেই কথা আমি সকলোৱে জানো। গতিকে “দেশপ্ৰাণ” উপাধিটো অস্থিকাগিৰিত সঁচাকৈয়ে বৰ্জিতা খায়।

অসমীয়া স্বাৰ্থ ৰক্ষা কৰা বিষয়ত অস্থিকাগিৰিৰ ইমান দুৰ্জয় সাহস, অপৰিসীম উৎসাহ আৰু অমিত শ্ৰম স্বীকাৰ যে “অসম কেশৰী” আৰু “স্বৰক্ষিণী বীৰ” তেখেতৰ অতি যোগা উপাধি।

অসমীয়াৰ জাতিক ৰায়চৌধুৰীয়ে যি ভাবে গঢ়ি তুলিবলৈ ইচ্ছা কৰে, তাৰ লগত বৰ্ত্তমান জাৰ্মান জাতি সংগঠক হেৰ্-হিটলাৰৰ গঠন প্ৰণালী বহুখিনি মিলে। হিটলাৰৰ উদ্দেশ্য, জাৰ্মান জাতিক পৃথিবীৰ জাতি সমূহৰ ভিতৰত উৎকৃষ্টকৈ গঢ়ি তোলা। অস্থিকাগিৰিৰো উদ্দেশ্য অসমীয়া জাতিক অকল ভাৰতৰ ভিতৰতে নহয়, জগতৰ ভিতৰতে বৰ্ণনা কৰি তোলা। এই বিষয়ত অস্থিকাগিৰিত “অসম-হিটলাৰ্” উপাধিটো সুন্দৰকৈ খাপ খায়। কিন্তু হিটলাৰৰ জাৰ্মান জাতি গঠনৰ প্ৰণালীৰ লগত অস্থিকাগিৰিৰ অসমীয়া জাতি গঠনপ্ৰণালীৰ প্ৰভেদ আছে। হিটলাৰৰ প্ৰণালী হৈছে exclusive & Agressive, কিন্তু অস্থিকাগিৰিৰ প্ৰণালী হৈছে Inclusive & Assimilative. হেৰ্-হিটলাৰে ইহুদী খেদোৱাৰ নিচিনা “অসম হিটলাৰে”

বঙাল খেদিব নোখোজে,—যদিও বহুতে ভুল বুজি কৈ ফুৰে অস্থিকাগিৰিৰ আন্দোলন “বঙালখেদা আন্দোলন”। অস্থিকাগিৰিয়ে বিচাৰে, অসম Unit ৰ ভিতৰত কাৰো (Vested interest) গোল পোতা স্বাৰ্থ থাকিব নোৱাৰিব। নিভাঁজ অসমীয়াৰ স্বাৰ্থই অসমবাসী সকলোৰে স্বাৰ্থ হব লাগিব। হিটলাৰী নীতি হৈছে ফেছিজিম্, কেপিটেলিজিম্ আৰু ইম্পিৰিয়েলিজম্, অস্থিকাগিৰিৰ নীতি হৈছে ছোছিয়েলিজম্, নন-গ্ৰেছন্, নন-এক্সপ্লইটেছন্। এই বিষয়ে “অসমকেশৰী অস্থিকাগিৰি”ৰ ২য় খণ্ডত আলোচনা কৰা হব।

দেশত অস্থিকাগিৰিৰ ঠাই

আমাৰ মতে অস্থিকাগিৰিৰ লগত ঠাই দিবলৈকে আমাৰ অসমৰ জননেতা সকলৰ মাজৰ পৰা নিঃসন্দেহ মনেৰে এজনৰো নাম লবলৈ আমি বিচাৰি নাপাওঁ। কোনোবা এজন অস্থিকাগিৰিতকৈ কোনো এটা বিষয়ত বহু ওখত গৈ এখন আসন থাপি কৰ পাৰে, কিন্তু দেশৰ প্ৰায় সকলোবিলাক কাৰ্য্যক্ষেত্ৰতে কৰ্ম্ম-শক্তিৰ জলন্ত চিহ্ন পৰিখ্যাপ্ত কৰি ৰখা লোক অসমত এখেতৰ বাহিৰে দ্বিতীয় এজন নাই বুলি আমি দঢ়াই কব পাৰোঁ। আমাৰ এই কথা আনৰ গুণ গ্ৰহণ কৰিবলৈ অক্ষম কোনো

হিংসুক প্ৰকৃতিৰ লোকৰ বাহিৰে দেশৰ সকলো গুণগ্ৰাহী নিৰপেক্ষ লোকেই মুক্তকণ্ঠে স্বীকাৰ কৰিব।

আমাৰ অতীত আৰু বৰ্ত্তমানৰ যি কেজন দেশকৰ্মী নেতা আছে, সেইসকলক দেখা যায় মাত্ৰ একেখন বা দুখন ক্ষেত্ৰত। যদি কোনো এজনক সাহিত্য-ক্ষেত্ৰত পোৱা যায়, তেওঁক সমাজ সেৱা বা ৰাজনীতি ক্ষেত্ৰত পোৱা নাযায়। যদি কোনো জনক বক্তৃতা মঞ্চত আৱাজ কৰা দেখা যায়, সেইজনক পোৱা নাযায় গভীৰ চিন্তা ক্ষেত্ৰত। অৱশ্যে দুই এজনৰ এনে ধৰণৰ ছুটা বা তিনিটা ক্ষেত্ৰটো কৰ্মৰ আভাস পোৱা যায়। কিন্তু অসম কেশৰী অম্বিকাগিৰিৰ দৰে জাতিৰ সৰ্ব্বমুখী সমস্যাৰ সমাধান কৰিবলৈ সিংহৰ দৰে আগ বাঢ়ি অহা দ্বিতীয় ব্যক্তি থকা বুলি কবলৈ বোধ হয় কোনো এজন মানুহ নোলাব। তাৰোপৰি, এখেতে প্ৰতি কৰ্মক্ষেত্ৰতে প্ৰাণঢলা ঐকান্তিক কৰ্মী, ভণ্ড বা ফাঁকিৰাজ নহয়। সেইবাবে, প্ৰত্যেক কৰ্মক্ষেত্ৰতে অম্বিকাগিৰিয়ে, পৰিমাণ অলপ হলেও, বিশেষ ভাবে প্ৰথৰ জীৱনৰ কৰ্মৰেখা, কৰ্মৰ অনুপ্ৰেৰণা, আমাৰ ভবিষ্যৎ দেশৰ সম্ভাৱনাসকলৰ বাবে চিৰন্তন কৰি ৰাখি থব পাৰিছে, আৰু আমাৰ প্ৰাণত এক নতুন চিন্তা ধাৰাৰ কোবাল সোঁত বোৱাই দিছে।

অম্বিকাগিৰিৰ প্ৰতিষ্ঠিত—(১) সংৰক্ষণী সভা (২) অসম শিক্ষা প্ৰচাৰ সমিতি (৩) অসম জাতীয় মহাসভা (৪) অৰুণা প্ৰেছ (৫) চেতনা (৬) ডেকা অসম (৭) কামৰূপ মায়াবিনী কেমিকেল ৱাৰ্কচ্ (৮) কামৰূপ সঙ্গীত বিদ্যালয় (৯) গৰীব

সমাজ (১০) শঙ্কৰদেৱ চাৰ্কাচ পাৰ্টি (১১) মহাপুৰুষ সঙ্ঘ (১২) লাল্লা লাজপৎ ৰায় অনাথ আশ্ৰম (১৩) সমাজ সেৱা সঙ্ঘ (১৪) অসম বেপাৰী সঙ্ঘ (১৫) অসম সাংবাদিক সঙ্ঘ স্থাপনৰ আৰু স্থাপনৰ প্ৰচেষ্টাৰ কথা কোনে নাজানে? উক্ত অনুষ্ঠানবোৰক অম্বিকাগিৰিয়ে যি উদ্দেশ্যে জন্ম দিছিল আৰু জন্ম দিবলৈ পৰিকল্পনা কৰিছিল, তাত নতুন গজালি মেলাবলৈকে অম্বিকাগিৰিৰ জীৱন্ত অনুপ্ৰেৰণা একোটা তেখেতে প্ৰত্যেক ক্ষেত্ৰতে ৰাখি থৈ দিছে। আজি অসমৰ প্ৰায়বিলাক ক্ষেত্ৰতে অসমীয়াৰ মাজত জাতীয় ভাবৰ যি এটা উৎসাহ, নতুন চেতনা দেখা গৈছে, সেইটো অম্বিকাগিৰিৰ স্বাধীন চিন্তাধাৰাৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ ফল। কোনো অভিমানীয়ে এই কথা স্বীকাৰ কৰিবলৈ সহজ নাপাই মনত আঘাত পাবও পাৰে, কিন্তু উপায় নাই। মূল্য-হীন অভিমানৰ হেঁচাত কোনো সত্য তল নপৰে। হিংসাই প্ৰকৃত প্ৰতিভাক ঢাকি ৰাখিব নোৱাৰে।

আমি জানো, এই অভিমানীদলৰ ওচৰত, অম্বিকাগিৰিৰ মত অতি সত্য হলেও, অতি মূল্যবান হলেও, ধৰাত পৰাকৈ বৰ নিৰ্লজ্জ ভাবে প্ৰতাৰিত হয়, নিঃসঙ্কোচে নিৰ্দিত হয়। কিন্তু পাচত অম্বিকাগিৰিৰ মতেই গৈ সচা হয় আৰু তেতিয়া এই অভিমানী দলেই ৰাইজৰ আগত লঘু হোৱা লাজৰপৰা আত্মৰক্ষা কৰিবলৈ বেৰাই-ছালে মিছা তৰ্কৰ ধুমুহা তুলি সমাজত হাঁহিয়াতৰ পাত্ৰ হৈয়ো ফোপোলা নেতৃত্ব ৰক্ষা কৰিবলৈ চেষ্টা নেৰে।

সেইবাবে এই অভিমানী দলৰ উপদ্রৱত উত্থিত হৈ বহুদিন অম্বিকাগিৰিয়ে এই সকলক দস্তালিকৈ কৈ দি নিমাত কৰি থৈছিল, যে:—“তোমালোকে মোক যিমানৈই নিন্দা কৰা, ঠাট্টা বিদ্রূপ কৰা, তোমালোকে যে মোৰ সমান হব নোৱাৰা এটো ঠিক প্ৰমাণিত কথা। তোমালোকৰ যি সকল উকীল, সেই সকলে আজি উকীল খানা এৰি দিয়া, আন ঠাইত তোমালোকৰ ঠাই নাই। যি সকলে কংগ্ৰেছক আশ্ৰয় কৰি দলৰ বলত নেতা নাম পাইছা সেই সকলক কংগ্ৰেছে আজি বৰ্জ্জন কৰক, আন কতো সেই সকলৰ ঠাই নহব। কিন্তু মোৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে ঠাই আছে। সাহিত্য-ক্ষেত্ৰত, জৰ্ণেলিজিমত, ৰাজনীতি অৰ্থনীতি ক্ষেত্ৰত, সমাজ সংস্কাৰ, সমাজ সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত এনেকি সামান্য কুলী মজুৰিৰ শ্ৰমৰ মাজতো মোৰ ঠাই আছে। এখন ঠাইৰপৰা এৰা দিলে আন এখন ঠাইত মই তিস্থি পাবিম, কিন্তু তোমালোকৰ সেই সম্ভাৱনা নাই। এটাৰ পৰা নাম কাটি দিলেই তোমালোকে থিতাতে মৰিবা। তোমালোকৰ অস্তিত্ব নোহোৱা হব। মোৰ সমান তোমালোক কেনেকৈ হবা।”

প্ৰকৃততে কথাও ঠিক। সমাজৰ উচ্চস্তৰৰ সাহিত্যিক কবি, জৰ্ণালিষ্ট, গায়ক অভিনেতা, সমাজ সংস্কাৰক, বক্তা, আদি সকলোৰেপৰা আৰম্ভ কৰি নিম্নস্তৰৰ কুলী কামিলা মুচী-মেতৰ আদিৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে অম্বিকাগিৰিৰ অপৰিসীম কৃতিত্ব আৰু আনন্দ দেখা পাওঁ। কেতিয়াবা যদি তেখেতক দেখোঁ খুব

উচ্চস্তৰত জনসাধাৰণৰ বিৰাট সভাত সভাপতিৰ নেতৃত্ব কৰা, তাৰ পিচদিনাখনেই তেখেতক আৰু দেখা পাওঁ, কুলী-কামিলা খেতিয়ক শ্ৰমিক বিলাকৰ ভিতৰত নানা বিষয়ত আত্ম-নিয়োগ কৰি নিম্নস্তৰত মিলি যোৱা। কেতিয়াবা যদি দেখো অম্বিকাগিৰিক গৱৰ্ণৰ আৰু ভাৰত নেতা সকলৰ লগত সমানে সমানে বহি তৰ্ক আলাপ কৰা, তাৰ পৰ মুহূৰ্ত্ততেই তেখেতক দেখা পাওঁ, বজাৰ কৰি দুহাতে প্ৰকাণ্ড টোপোলা দুটা লৈ ঘৰলৈ অহা, আৰু ঘৰত আহি লৰা-ছোৱালীৰ গু-গুতৰ কানি-কাপোৰ ধোৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কোদাল-কুঠাৰ ধৰালৈকে, এনেকি ঘৰ-চোতাল সৰাৰ পৰা ভাত-পানী বন্ধালৈকে পাৰিবাৰিক সকলো কামত সহায় কৰা; আৰু সেই বাবেই দেখোঁ অম্বিকাগিৰিক এঘণ্টা আগতে “ডেকা অসম”ত দেশৰ নানা সমস্যা লৈ মতামত লিপিবদ্ধ কৰা উচ্চাঙ্গৰ চিন্তাত আত্ম-নিয়োগ কৰা, আৰু তাৰ পাচ মুহূৰ্ত্ততেই দেখোঁ “ডেকা অসম”ৰ কম্পোজিটৰ, প্ৰেছমেন, ইন্ধবয়, হকাৰ আদি কামতো বিজুলীগতিৰে ব্যতিব্যস্ত হৈ টোকোনডাল হাতত লৈ গোটেইখন গুৱাহাটী নগৰ ঘূৰি ফুৰা। সকলো ক্ষেত্ৰতে সকলো সময়তে নিজক খাপ খুৱাই চলাটোৱে হৈছে অসমসিংহ অম্বিকাগিৰিৰ নিজস্ব বিশেষত্ব। অম্বিকাগিৰিৰ এই শ্ৰেণীহীন কৰ্ম্মানুপ্ৰবণাই (dignity of labour) দেশৰ প্ৰদীড়িত, অৱহেলিত লক্ষ লক্ষ নৰ-নাৰীৰ দুঃখ-বেদনা ক্ৰিষ্ট প্ৰাণত, দুৰ্ব্বহ জীৱন সৱল কৰি তুলিবলৈ, আত্মনিৰ্ভৰশীল হবলৈ, আশা ভৰা বিজুলী আলোক সঞ্চাৰ

কৰিব। অশ্বিকাগিৰিৰ (High thinking & plain living) উচ্চ চিন্তাৰ ধাৰা আৰু সৰল জীৱনযাত্ৰাৰ প্ৰণালী সঁচাকৈয়ে চমকপ্ৰদ আৰু আদৰ্শবাদীৰ কাৰণে লোভনীয়।

হিংসাৰ কাৰণ

অশ্বিকাগিৰিক এই অভিমানী দলে এনে অৱজ্ঞা আৰু হিংসাৰ চকুৰে চোৱা কাৰণৰ ভিতৰত দুটা কাৰণ আমি বিচাৰি পাওঁ। এটা হৈছে অশ্বিকাগিৰি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কোনো উপাধিধাৰী লোক নহয়; আৰু আনটো হৈছে, দেশপ্ৰেমৰ বা সত্যৰ অৱতাৰৰ মুখা পিন্ধি স্বার্থ পূৰণ কৰিবলৈ মতলব কৰা কোনো লোকৰ তেখেতৰ ওচৰত নিস্তাৰ নাই। ভণ্ড ফাঁকিবাজে তেখেতৰ আগত লুকাই সাৰিব নোৱাৰে। বিচাৰি উলিয়াই তীব্ৰ বাক্যবাণত জৰ্জৰিত কৰে। তেখেতৰ বাক্যবাণত জৰ্জৰিত হোৱা এই অভিমানীদলৰ মনৰ কথা এই যে, যি অশ্বিকাগিৰি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ একো উপাধিধাৰী লোক নহয়, সি আমাক এইদৰে দোষ উলিয়াই বাকবাণ হানিব কিয়? সেইজন লোকৰ কথা অতি সত্য হলেও, আমি ইমান খৰচ পত্ৰ কৰি উপাধি লাভ কৰা লোক সকলে মানি ললে আমাৰ সন্মান থাকিব ক'ত? এইটো এই ফোপোলা দলৰ মনৰ কথাই নহয়, কোনো কোনো জনে প্ৰকাশ্যে খুলিও কয়। কিন্তু এই দল ইমান মূৰ্খ আৰু মূল্যহীন যে, এইখিনি সত্যও বুজি নাপায় যে, প্ৰকৃত মনুষ্যত্ব,

আচল প্ৰতিভা, বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাধিৰ মুখাপেক্ষী নহয়। ভাৰতৰ ৰবীন্দ্ৰনাথ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাধিধাৰী নাছিল। ৰচিয়া, জাৰ্মানী, তুৰ্কী আদি দেশৰ কোটি কোটি নৰ নাৰীৰ ভাগ্যবিধাতা ষ্টেলিন্, হিটলাৰ, কামালপাছা আদি মহান পুৰুষসকল বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কোনো উপাধিৰে ভূষিত নহয়। কিন্তু সেই মহাপুৰুষ সকল উন্নত গুণগ্ৰাহী স্বাধীন দেশৰ লোক। সেই বাবে সেই সকলৰ মহত্ব তাত বিশেষ ভাবে গ্ৰহণ কৰা হৈছে, পূজা কৰা হৈছে।

কাৰণ, সেইবিলাক দেশৰ উন্নত মনৰ গুণগ্ৰাহী লোকসকলে বুজি পায় যে, মহত্ব আৰু প্ৰতিভা কেৱল কোনো উপাধি বা ধন সম্পত্তিৰ চাকচিক্যৰ ওপৰতেই নজন্মে আৰু জাতীয় লোকৰ মহত্বক গ্ৰহণ কৰি পূজা কৰাৰপৰা দেশৰ জাতীয় শক্তি, জাতীয় সন্মান, জাতীয় গোৰৱ, জাতীয় মহত্ব, সমৃদ্ধশালীহে হয়। আজি আমাৰ অশ্বিকাগিৰিও যদি এনে এখন উন্নত স্বাধীন দেশত জন্ম পালেহেঁতেন, তেন্তে নিশ্চয় তেখেতে আজি জীৱন্ত কালতেই সেই সকল মহৎ লোকৰ দৰেই পূজা পালেহেঁতেন, সন্মান পালেহেঁতেন। কিন্তু আমি অসমীয়া জাতি আজি ইমান অধঃপতিত, শিক্ষাৰ ইমান প্ৰভাৱহীন যে, আমাৰ কোনো জাতীয় লোকৰ মহত্ব গ্ৰহণ কৰিব পৰা গুণগ্ৰাহিতা তো নায়েই, বৰং নানা বিপদ বিঘিনি ঠেলি কোনোৰ কিবা মহত্ব ফুটি ওলাব খুজিলেও আমি তাক হিংসাৰ ময়লাৰে পুতি তল পেলাবলৈকেহে প্ৰয়াস কৰি আনন্দ পাওঁ। এনে সমাজত যে অশ্বিকাগিৰিৰ

মহত্ব অনাদৃত হব, তাত আচৰিত হবৰ কোনো কাৰণ নাই। এই অভিমানী দলৰ ইমান হিংসাৰ প্ৰতিবন্ধকতা চেব পেলায়ো যে অম্বিকাগিৰি আজি সিংহবিক্ৰমেৰে অজেয় বীৰৰ দৰে দেশৰ জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে, এয়ে অম্বিকাগিৰিৰ প্ৰতিভাৰ প্ৰথম বিশেষত্ব।

এই সপ্তকে ২৪ টা ঘটনাৰ উল্লেখ কৰিলেই অম্বিকাগিৰিৰ প্ৰতি এই অভিমানী দলৰ হিংসাৰ উদাহৰণ বাটজৰ চকুত পৰিব।

(ক) ১৯২৭ চনৰপৰা দেশত যেতিয়া “সংৰক্ষিণী সভাৰ” প্ৰভাৱ খুব প্ৰবল হৈ উঠে, আৰু গাঁৱেভূঞা অসমীয়া বাইজে যেতিয়া মুক্ত কঠেৰে কবলৈ ধৰে যে, আমাক সংৰক্ষিণী সভাকহে লাগে, আমাক অম্বিকাগিৰি ৰায় চৌধুৰীকহে লাগে, আৰু আন আন কথা বাইজে শুনিবলৈ নাৰাজ হয়, আৰু অসম গৱৰ্ণমেণ্ট আৰু ভাৰত গৱৰ্ণমেণ্টৰ ওচৰতো সংৰক্ষিণী সভাই প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে, তেতিয়া আমাৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ গভায়ু নেতা এজনে (নাম নকওঁ)—অম্বিকাগিৰিয়ে আমাৰ সৰ্বনাশ কৰিলে ওঁ! বুলি আৰ্ত্তনাদ তুলি দলবল গোটাই এদলক বাইজৰ মাজত সংৰক্ষিণী সভা আৰু অম্বিকাগিৰিৰ বিৰুদ্ধে গোপন প্ৰচাৰ কাৰ্য্যত লগাই দিলে, আৰু এদলে সৈতে তেখেতে স্বয়ং গৈ অসম গৱৰ্ণৰ চাৰ লোৰি হেমণ্ড, চাফ চেফ্ৰেটৰী মিঃ কছগ্ৰেভ্, কমিছনাৰ মিঃ হিগিন্চৰ ওচৰত গৈ কবলৈ ধৰিলে যে, অম্বিকাগিৰিয়ে অকলে অকলে চিঞৰি ফুৰিছে,—অম্বিকাগিৰিৰ মগজুত দোষ

আছে,—অম্বিকাগিৰিৰ কথা কোনোৱে নুশুনে,—অম্বিকাগিৰিৰ সংৰক্ষিণী ভুৱা। গতিকে, গৱৰ্ণমেণ্টে অম্বিকাগিৰি আৰু সংৰক্ষিণীৰ কথাত কাণ দিয়া উচিত নহয়।

এই সকলৰ মনত অসমীয়া জাতিটোৰ সমষ্টিগত মঙ্গলতকৈ ব্যক্তিগত নেতৃত্বৰ লোভটো ইমান প্ৰবলতৰ হৈ উঠিল যে, ব্যক্তিগত হিংসাত জ্বলি পুৰি অন্ধ হৈ দেখা নাপালে যে তেনেকৈ “সংৰক্ষিণী সভাৰ” বিৰুদ্ধে মিছা প্ৰচাৰ কৰি অসমীয়া জাতিটোৰ বৰ্ত্তমান আৰু দূৰ ভবিষ্যতলৈও তেওঁলোকে কিমান অমঙ্গল সাধি থৈছে। গৱৰ্ণমেণ্ট আৰু দেশৰ মাজত এনে হিংসুক প্ৰচাৰৰ ফলতেই, সংৰক্ষিণী সভাৰ জৰীয়েতে অম্বিকাগিৰিয়ে গৱৰ্ণমেণ্টৰ ওচৰত থাপি লোৱা “অসম অসমীয়াৰ” আৰু “অসমীয়া মানে ব্ৰিটিছ বাদে বৰ্ত্তমান অসমৰ খিলঞ্জীয়া অধিবাসী”—বোলা নীতিৰ ঠাইত “অসম সকলোৰে বাবে” “অসমীয়া মানে ব্ৰিটিছ বাসী, কোনোদিন অসমীয়া বুলি নোকোৱা, বৰ্ত্তমানৰ ভৌগোলিক অসমত বাস কৰা লোক মাত্ৰককে বুজাব” বোলা নীতি গৱৰ্ণমেণ্টে অৱলম্বন কৰে, আৰু অসমত চাকৰি বাকৰি, বেহা-বেপাৰ, কণ্ট্ৰাক্টৰ বেচি ভাগ সুবিধা অসমীয়াতকৈ অনা অসমীয়াক দিবলৈ আবন্ত কৰে।

(খ) অম্বিকাগিৰিৰ জেলত আৰু নানা উপলক্ষে ৰচিত দেশাত্মবোধক উচ্চ ভাৱবাশি সন্নিবিষ্ট গীত আৰু কবিতাবিলাক অকল অসমীয়া বা ভাৰতীয় সাহিত্যৰে অনুপম বস্তু নহয়, বিশ্ব সাহিত্যৰো এটা মূল্যবান সম্পদ।

এই অনুপম গীত আৰু কবিতাবিলাক বিশ্বসাহিত্যত সমাক্ৰমণৰ থকা এগৰাকী অসমীয়া পণ্ডিতৰ (scholar) দ্বাৰা ইংৰাজীত অনুবাদিত হৈ “Songs of the Cell” নামে কিতাপ এখন পণ্ডিত জৱহৰলালজীৰ পৱিত্ৰ নামত উছৰ্গা কৰা হৈছে। এই কবিতা বিলাকৰ ইংৰাজী অনুবাদ ভাৰতৰ বহু ঠাইৰ দৈনিক কাকতৰ আলোচনী স্তম্ভত (Magazine section) গৰাকীসকলে অতি সমাদৰেৰে প্ৰকাশ কৰিছে। আৰু এতিয়া এই “Songs of the Cell” পুথিখন গুৱাহাটী “ফ্রী ইণ্ডিয়া পাৱ্লিছিং হাউচৰ” পৰা প্ৰকাশ কৰা হৈছে।

১৯৩৭ চনৰ নবেম্বৰ মাহত পণ্ডিত নেহেৰুজী যেতিয়া প্ৰথম অসমলৈ আহে, তেতিয়া এই পুথিখনকে অম্বিকাগিৰিয়ে অসম প্ৰাদেশিক কংগ্ৰেছ কমিটীৰ জৰীয়ে গুৱাহাটীৰ ৰাজহুৱা সভাত পণ্ডিতজীক উপহাৰ দি তাৰ মালিকী স্বত্ব অসম কংগ্ৰেছকেই সপি দিবলৈ প্ৰস্তাৱ দিছিল। কংগ্ৰেছৰ এনে পুথি সম্পত্তি বহুত আছে, আৰু সেইবোৰৰ বিক্ৰীৰ পৰা যি লাভ হয়, সেই অৰ্থ কংগ্ৰেছৰ গঠনমূলক কাৰ্য্যতে খৰচ কৰা হয়। অম্বিকাগিৰিৰো উদ্দেশ্য আছিল, পণ্ডিতজীৰ নামে, উৎসৰ্গীকৃত এই “Songs of the Cell”ৰ মালিকী স্বত্ব গ্ৰহণ কৰি অসম কংগ্ৰেছৰ পক্ষৰপৰা তাক প্ৰকাশ কৰক আৰু তাকে বিক্ৰী কৰি যি অৰ্থ লাভ হব, অসম কংগ্ৰেছে সেই অৰ্থ অসমীয়া জাতিৰ গঠনমূলক কাৰ্য্যত খৰচ কৰক। অম্বিকাগিৰিৰ এই উদ্দেশ্য আৰু প্ৰস্তাৱ কেনে উদাৰ আৰু মহৎ

আছিল। আৰু যদিও এই ‘পুথিখনি বিশ্ব সাহিত্যত ঠাই পাব পৰা অমূল্য সম্পদ, তথাপি অম্বিকাগিৰিয়ে তাক নিজস্ব সম্পত্তি কৰি নাৰাখি অসমীয়া জাতিৰ মঙ্গলজনক কামত খটাবলৈ অসম কংগ্ৰেছৰ জৰীয়ে তাক অসমীয়াৰ ৰাজহুৱা সম্পত্তি কৰি এৰি দিবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল। আমাৰ বহুলিখকে বিশ্ব সাহিত্যত নালাগে, প্ৰাদেশিক সাহিত্য জগততো তিস্থি নোৱাৰা পুথি এখনৰে মালিকী স্বত্ব এৰি দিবলৈ কুণ্ঠিত হয়। কিন্তু অম্বিকাগিৰিয়ে তেখেতৰ এই অমূল্য সম্পদকেই অসমীয়া জাতিৰ, এধানমানি হলেও, মঙ্গলৰ কাৰণে এৰি দিব খুজিছিল। অম্বিকাগিৰিয়ে কৈছিল, কোনে জানে এই সৰু পুথিখনিৰপৰা সময়ত অসম কংগ্ৰেছৰ ধনভঁৰালত লাখ টকাৰ আমদানী নহব বুলি? কিন্তু আমাৰ এই দলৰ নেতা সকলে অম্বিকাগিৰিৰ এনে ত্যাগমূলক মহৎ ভাব এটাকো গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি, ইয়াত কেৱল অম্বিকাগিৰিৰ নাম যশ বাঢ়িব বুলিয়েই প্ৰস্তাৱটো দলিয়াই পেলালে। অৱশ্যে বৰ্ত্তমানে এই পুথিখন ফ্রী ইণ্ডিয়া পাৱ্লিছিং হাউছে প্ৰকাশ কৰিছে আৰু তাৰ গোটেইখিনি বিক্ৰীলব্ধ অৰ্থ “অসম জাতীয় মহাসভা”ৰ গঠনমূলক কাজৰ কাৰণেই খৰচ কৰা হব।

(গ) অম্বিকাগিৰিৰ এই Songs of the Cell নামে পুথি খনিৰেই বিখ্যাত গীত কেটামান তেখেতৰ ফাঁটো আৰু সংক্ষিপ্ত জীৱনীৰে সৈতে ১৯৩৮ চনত কলিকতাৰ বিখ্যাত ইংৰাজী দৈনিক “হিন্দুস্থান ষ্টেণ্ডাৰ্ডত” তাৰ স্বত্বাধিকাৰীয়ে বৰ আগ্ৰহেৰে প্ৰকাশ

কৰে। তাকে দেখিয়েই গুৱাহাটীৰ এই দলৰ চকুচৰহা নিজকে “ঢাল-তৰোৱাল নাই নিধিৰাগ সদাৰ” বুলি ফিতাহি মাৰি ফুৰা ডেকা এজনে তৎক্ষণাত কৈ উঠিছিল—“অম্বিকাগিৰিৰ এইটো প্ৰকাশ কৰিছে? আগতে জনা হলে হিন্দুস্থান ষ্টেণ্ডাৰ্ডক মই প্ৰকাশ কৰিবলৈ হাক দি পঠালোহেঁতেন।”

(ঘ) কাকত বিলাকে যদি কেতিয়াবা অম্বিকাগিৰিক প্ৰশংসা কৰি কিবা এটা লিখে, তেন্তে এই দলে কয় যে, “অম্বিকাগিৰিয়ে নিজে লিখি আনৰ নামত প্ৰকাশ কৰিছে। এনে ঘটনা এটাৰ কথা কওঁ। এদিনাখন “দৈনিক বাতৰি”ত অম্বিকাগিৰিক প্ৰশংসা কৰি কোনোবা এজনে কিবা একাধাৰ লিখা দেখি অসমৰ অবিসম্বাদী বুলি গা ঘেলোৱা কংগ্ৰেছী নেতা এজনে ক্ষোভৰ জ্বালাত অস্থিৰ হৈ তেখেতৰ মুখৰ আগতে তৎক্ষণাত সুধি পেলালে—“বায়চৌধুৰী, আপুনি নিজে এই কথা বাতৰিত লিখিছে নে কি?” অম্বিকাগিৰিয়েও উচিত উত্তৰ দি তেওঁক তৎক্ষণাত নিমাত কৰি থলে।

অসমৰ বহু কেখন কাকতে বহু ঠাইৰপৰা অম্বিকাগিৰি আৰু তেখেতৰ সংৰক্ষণী আন্দোলনক প্ৰশংসা কৰি লিখা বহু কথা যে প্ৰকাশ নকৰে, সেইটো সকলোৱে জনা শুনা কথা।

এইদৰে অম্বিকাগিৰিয়ে নিজে এজন স্বাধীনতা সেৱক, উচ্চ শ্ৰেণীৰ কংগ্ৰেছী হৈয়ো, মিটিঙত গান্ধী টুপি আৰু খাদী পিন্ধি বক্তৃতা জাহিৰ কৰা, অথচ ঘৰত নিজে আঠুকঢ়াৰ পৰা টোকোন ধৰালৈকে পৰিয়ালবোৰক বিলাতী পৰিধানেৰে আবৃত

ৰখা, দুখীয়াৰ দুখত বুকু ফাটি যায় বুলি হোৱা দি ফুৰা, অথচ সেই গৰীবৰে তিৰোতাৰ নাকৰ কাণৰ পৰ্য্যন্ত ক্ৰোক দি আনি বিলাসৰ মোটৰ গাড়ী চলাই ফুৰা সকলৰপৰাই কিমান নিৰ্যাতন ভোগ কৰিছে, তাৰ সংখ্যা নাই। ইয়াৰ একমাত্ৰ কাৰণ আমি বিচাৰি পাইছো যে, বিশ্ব-বিদ্যালয়ৰ উপাধিহীন অম্বিকাগিৰিৰ সততা, আন্তৰিকতা, নিঃস্বার্থতা, প্ৰতিভা, মহত্বৰ ওচৰত এই উপাধিধাৰী অভিমানী দল নিস্প্ৰভ। এয়ে অম্বিকাগিৰিৰ ওপৰত এই দল ৰুষ্ট হোৱাৰ কাৰণ।

অম্বিকাগিৰি কোনো দলৰ বলত নহয়,
নিজস্ব প্ৰতিভাৰ বলত নেতা

এই অভিমানী দলৰ বহুবিলাকলৈ লক্ষ্য কৰিলেই আমি দেখিবলৈ পাবোঁ, এই সকলৰ প্ৰায় বিলাকেই কংগ্ৰেছ, হিন্দুসভা, লীগ, বা যি কোনো দল এটাত আউজি তাৰ শক্তিৰ বলতহে লোক সমাজত নেতা নাম পাইছে, নিজস্ব গুণ গোৰু, নিজস্ব প্ৰতিভা যোগ্যতাৰে পোৱা নাই। কিন্তু অম্বিকাগিৰিয়ে, যদিও তেখেত আখৰে আখৰে কংগ্ৰেছৰ আদৰ্শৰ প্ৰকৃত সেৱক, তথাপি, তেনে কোনো দলশক্তিক আশ্ৰয় কৰি নেতৃত্বৰ বাব পোৱা নাই। তেখেতে যি উচ্চ আসন লাভ কৰিছে, সেইটো অম্বিকাগিৰিৰ সম্পূৰ্ণ নিজস্ব যোগ্যতাত, নিজস্ব প্ৰতিভাৰ বলত।

সেই বাবেই অম্বিকাগিৰিয়ে “ডেকা অসম”ৰ জৰীয়ে যি মত প্ৰকাশ কৰে সেই মত কাৰো মুখাপেক্ষী নহয়, কোনো ব্যক্তিয়ে বা দলে ভাল পাব বা বেয়া পাব সেই চিন্তা তাত নাই। যিহকে সত্য বুলি বুজি পায় তাকেই কোনো ব্যক্তিলৈ বা কোনো দললৈ, এনেকি বৃটিছ শক্তিৰ বিৰুদ্ধেও একো আক্ষেপ নকৰাকৈ নিৰ্ভয়ে “ডেকা-অসম”ত কৈ যায়।

সেইবাবেই আন নেতা বা কাকত বিলাকে দলে বেয়া পাব বুলি যি বিষয়ত উচিত মত প্ৰকাশ নকৰে বা কৰিবলৈ সঙ্কোচ বোধ কৰে, সেই বিষয়ে অম্বিকাগিৰিয়ে “ডেকা-অসম”ত তেজস্বী ভাষাৰে নিৰ্ভীক স্পষ্ট আৰু স্বাধীন মত প্ৰকাশ কৰে। কাৰণ, অম্বিকাগিৰিৰ মনত কোনো ব্যক্তিত্ব বা দল-শক্তিৰ গাত আঁউজি তাৰ অনুগ্ৰহৰ বলত নেতাৰ ভাও দি আদৰ্শৰ হানি কৰি স্বার্থ পূৰাই লোৱা মতলব নাই। এই বাবেই অম্বিকাগিৰি আন অসংখ্য বিষয় উপলক্ষে কোৱা স্বাধীন মতৰ কথা নকওঁ, আন বিলাক কাকতে শাস্তিৰ বা অনুগ্ৰহ বঞ্চিতৰ ভয় কৰি নিমাত থকা সময়তো, ভূতপূৰ্ব স্বয়ং অসম গৱৰ্ণৰ চাৰ্ মাঠকেল কীনে বাগবাহাদুৰ প্ৰমোদ দত্তৰ কাৰণে খোলা ওকালতী কৰা বিষয়ত খোলা চিঠি লিখি তাৰ প্ৰতিবাদ জনাই প্ৰকৃত সত্য সেৱক নেতাৰ চিনাকি দিছিল। ভাৰতৰ প্ৰতি নীচ মনোবৃত্তিৰে শাসননীতি চলোৱাৰ ভবিষ্যৎ কুফল সম্বন্ধে স্পষ্টকৈ জনাই ভূতপূৰ্ব প্ৰধান বৃটিছ মন্ত্ৰী আৰু ভাৰত সচিব মিঃ মেকডোনেল্ড আৰু লৰ্ড জীটলেণ্ডলৈ মুকলি চিঠিৰে

ভাৰতৰ স্পষ্ট মনোভাব জনাব পাৰিছিল। কাৰণ অম্বিকাগিৰিৰ মনত প্ৰকৃত সত্যতকৈ কোনো ব্যক্তি বা দলৰ অনুগ্ৰহ নিগ্ৰহলৈ একো ভয় নাই। নাইবা, কোনো দলে তেখেতক এৰি দিলেও বা দল ভাঙি গ'লেও অম্বিকাগিৰিয়ে খালত পৰি থোৱা হবৰ বা নিৰাশ্ৰয় হবৰ শঙ্কা নকৰে। সেইবাবেই অম্বিকাগিৰিয়ে নিজে কংগ্ৰেছী হৈয়ো আচল আদৰ্শৰপৰা পিছলি পৰা দেখিলে বা নিজৰ বিবেচনাত অসামঞ্জস্য দেখিলে কংগ্ৰেছ অনুষ্ঠান খনকে আৰু কংগ্ৰেছৰ স্তম্ভ মহাত্মা গান্ধী, পণ্ডিত নেহৰু, সুভাষ বসু আদিকো শুদাই নেৰে। এয়ে অম্বিকাগিৰিৰ চৰিত্ৰৰ বিশেষত্ব।

এই বাবেই অম্বিকাগিৰিয়ে, তেখেতৰ জীৱনৰ সৰ্বস্ব উছৰ্গা কৰি প্ৰতিষ্ঠা কৰা প্ৰাণতকৈয়ো প্ৰিয় আৰু গোটেইখন দেশত প্ৰৱল প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা “সংৰক্ষণী সভা”খন বিপথগামী কম্যুনিষ্টৰ উপদ্ৰৱত এক মুহূৰ্ততে বিসৰ্জন দিবলৈ সক্ষম হৈছিল। কাৰণ, আদৰ্শ-ভ্ৰষ্ট দলবলৰ ওপৰত বৰ মানুহ বোলাই ঋণসিদ্ধি কৰা অভিসন্ধি অম্বিকাগিৰিৰ নাই। দল ভাঙি গ'লে আন বিলাকৰ দৰে তাৰ অভাৱত খালত পৰি থোৱা হৈ মূল্যহীন হবৰ শঙ্কা অম্বিকাগিৰিৰ নাই। সেইবাবে, আবৰ্জনা ভৰা দলৰ বলৰ ওপৰত প্ৰভুত্ব চলাই থকাৰ দুৰাকাঙ্ক্ষাও অম্বিকাগিৰিৰ নাই। নেতৃত্বৰ আসনত চৰিত্ৰৰ এই ফালটো সত্যানুৰাগীসকলৰ পক্ষে কিমান লোভনীয় আৰু অতুলনীয়। ই নিৰপেক্ষ মনক কিমান প্ৰবলভাৱে আকৰ্ষণ কৰে।

অম্বিকাগিৰিৰ আদৰ্শৰ স্পষ্টতা আনতকৈ খুব পৰিষ্কাৰ

ধূঢ়া ডেকাৰ পৰা অৰ্পিতা ঘেছেৰালৈকে বহুতৰ আমাৰ দেশত কংগ্ৰেছ আদি বিৰাট অনুষ্ঠানৰ আদৰ্শ সম্বন্ধে অস্পষ্ট ধাৰণা থকা দেখা যায়, আৰু বহুতে স্বাধীনতা, স্বৰাজ, চৰিয়ে-লিজ্‌ম্, কমিউনিজ্‌ম্, ইণ্টাৰনেছনেলিজ্‌ম্, ইম্পিৰিয়েলিজ্‌ম্, আদি নানা কথাৰ মুখস্থ গাই অম্বিকাগিৰিৰ সংৰক্ষণীক জন-সাধাৰণৰ মাজত হেয় প্ৰতিপন্ন কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা চকুত পৰে। কিন্তু কাৰ্য্যক্ষেত্ৰত এই সকলৰ বহুতৰ উক্ত বিষয় বিলাক সম্বন্ধে একো দৃঢ় বা স্পষ্ট ধাৰণা থকাৰ গম পোৱা নাযায়।

সেই কাৰণে, এই লোকসকলৰ কাজে কামে মুখৰ কথাৰ লগত বহুত অসামঞ্জস্য আৰু সদায় অমিল দেখা যায়। ফলত, জনসাধাৰণেও এটা নিদিষ্ট পন্থা হাতত লবলৈকে স্পষ্ট পোহৰ দেখা নেপাই হতবুদ্ধি হয়। অম্বিকাগিৰিৰ কিন্তু ৰাজনৈতিক মত অতি স্পষ্ট, নিঃসন্দেহ আৰু সৰল। তাত ক'তো একো ভাজ-ভুজ নাই। এই বাবেই অম্বিকাগিৰিৰ সংৰক্ষণী নীতিত অসমীয়া জাতি আজি উদ্বুদ্ধ, সংৰক্ষণীয়ে ডেকাঅসমৰ প্ৰাণৰ অন্তঃস্থলী স্পৰ্শ কৰিছে।

অসমীয়া জাতি সম্বন্ধে অম্বিকাগিৰিৰ মত আৰু ধাৰণা যেনে স্পষ্ট, ভাৰতীয় মহাজাতি আৰু আন্তৰ্জাতিক সমস্যা সম্বন্ধেও তেখেতৰ মত আৰু ধাৰণা ঠিক তেনে স্পষ্ট। বেমেজালি

বিশৃঙ্খল ঘটিবৰ তাত ঠাই নাই। সেই বাবেই অম্বিকাগিৰিৰ সংৰক্ষণীত অসমীয়া জাতিৰ প্ৰাণৰ আকাজক্ষাৰ যি হুবহু স্পষ্ট স্পন্দন ফুটি ওলাইছে, ভাৰত মহাজাতি আৰু আন্তৰ্জাতিক সমস্যাতে সেই একে ধ্বনিকে আমি স্পষ্ট ভাষাৰে ফুট ওলোৱা দেখিছোঁ।

সেই ৩০ বছৰ আগতে অম্বিকাগিৰিয়ে “অসম অসমীয়া”ৰ বুলি যি ৰাও তুলিছিল, আজি ৩০ বছৰ পাচত সমগ্ৰ পৃথিবীৰ জাতিৰ মাজত অম্বিকাগিৰিৰ সেই ধ্বনিয়ে সকলোৰে সাধনাৰ কথা হৈছে। ভাৰতত তাৰ প্ৰতিধ্বনি উঠিছে “ভাৰত ভাৰতীয়ৰ বাবে,” “বঙ্গদেশ বঙালীৰ বাবে” “বিহাৰ বিহাৰীৰ” “পঞ্জাব পঞ্জাবীৰ” “উৰিষ্যা উৰিষ্যাৰ” “মাদ্ৰাজ মাদ্ৰাজীৰ”। প্ৰাচ্যত ধ্বনিত হৈছে “জাপান জাপানীৰ বাবে,” “এচিয়া এচিয়াটিকৰ,” “চীন চীনাৰ” “বৰ্মা বৰ্মিজৰ”। সেইদৰে পশ্চিমত “যুৰোপ যুৰোপীয়ানৰ বাবে” “জাৰ্মান জাৰ্মানীৰ বাবে” “ইটালি ইটালিয়ানৰ বাবে”। এয়ে হৈছে আজি গোটেইখন পৃথিবী ব্যাপি দেশে দেশে সকলো জাতিৰ মুখত “নিউ অৰ্ডাৰ”ৰ তীব্ৰ আৰু স্পষ্ট সূৰ। অথচ অম্বিকাগিৰিয়ে পোন প্ৰথমতে অসমত যেতিয়া এই সূৰ তোলে তেতিয়া তেখেতে আমাৰ দেশত বহুতৰ পৰাই কিমান প্ৰতিবন্ধক লঘু লাঞ্ছনা পাইছিল আৰু এতিয়াও পাই আছে।

অম্বিকাগিৰিয়ে কয়, জগতৰ বহুত আদৰ্শ পুৰুষেই আদৰ্শ প্ৰচাৰৰ প্ৰথম ছোৱাত দেশবাসীৰপৰা বহুত বাধা বিঘ্ন

দুখঃ-কষ্ট পায়। সোণ পুৰিলেহে প্ৰকৃত সোণৰ ৰং ধৰে। জগতত একোটা আদৰ্শয়ো বাধাৰ হিমাদ্ৰি শিখৰ পাৰ হৈহে জনসাধাৰণৰ প্ৰাণত বেঙাই যায়। তাৰোপৰি সংৰক্ষণী দৰ্শন সম্বন্ধে আমাৰ বহুতৰে ভুল ধাৰণা আছে আৰু তাৰে সংশোধনৰ কাৰণে ইয়াৰ আন এখণ্ডত পাচত বহলাই কোৱা যাব।

তেখেতৰ আদৰ্শৰ আৰু নীতিৰ প্ৰতিবন্ধক এই দলটোক উদ্দেশ্য কৰি এবাৰ ছুবাৰ নহয় বহুবাৰ “ডেকা-অসম”ত অম্বিকাগিৰিয়ে স্পষ্ট ভাষাৰে কৈ দিছে যে, এই দলটোৱে কংগ্ৰেছকো বুজি নাপায়, সংৰক্ষণীকো বুজি নাপায়, ছোছি-য়েলিজিম্ ইণ্টাৰনেছনেলিজিম একো বুজি নাপায়। বুজে মাত্ৰ স্বাৰ্থ পূৰণৰ অস্ত্ৰ স্বৰূপে নিজৰ নেতৃত্ব। অৰ্থাৎ কোনো বিষয়ত একো স্পষ্ট ধাৰণা নজন্মাকৈয়ে সেই বিষয়ত নেতৃত্ব কৰা ভাও দিহে এই দলে ভাল পায়; কিন্তু ৰাইজে জানে ডিগ্ৰী এটা লৈ নেতাৰ “পজ্” দিলেই নেতা হব নোৱাৰে। সেই কাৰণেই অসমক সুপথত চলাব পৰা নেতা আজিও নোলাল।

অম্বিকাগিৰিৰ কথাই কামে এক

অম্বিকাগিৰি কথাই কামে এক। কামত ফুটাই তুলিব নোৱাৰা কথা অম্বিকাগিৰিৰ মুখত নোলায়। এই কথা অকল আমায়ে নহয়, তেখেতৰ কাম কাজ দেখা সকলো লোকেই স্বীকাৰ নকৰি নোৱাৰে। বহু কথা তেখেতে কাৰো সহযোগ

আৰু সহানুভূতি নোপোৱাকৈ বা আশা নকৰাকৈ হঠাৎ কৈ পেলায় সঁচা, কিন্তু অকলে হলেও, তাক কাৰ্য্যত পৰিণত কৰিহে এৰে। তেখেতৰ প্ৰতিষ্ঠিত “অৰুণা প্ৰেছ”, “চেতনা” “সংৰক্ষণী সভা,” “অসম শিক্ষা প্ৰচাৰ সমিতি,” “কামৰূপ মায়াবিনী কেমিকেল ৱাৰ্কস্,” “অসম জাতীয় মহাসভা,” “ডেকা-অসম,” “শ্ৰীহট্টবাদ,” “চেঞ্চাচ্,” ইমিগ্ৰেছন, ডিমচাইল্ড আদি সমস্তা সমাধানৰ প্ৰচেষ্টা সকলোতে অম্বিকাগিৰিৰ সম্বন্ধে এই কথাৰ প্ৰমাণ পোৱা গৈছে।

তেখেতে এই প্ৰত্যেক কামতেই নিজৰ দেশবাসী, বিদেশী, আৰু গৱৰ্ণমেণ্টৰ পৰা ঠাট্টা বিকৰ্থনা প্ৰতিবন্ধক কিমান প্ৰবল ভাবে পাইছে, কিন্তু অম্বিকাগিৰি তাত বিচলিত হোৱা নাই। কাৰো সহযোগ, অসহযোগ, ঠাট্টা বিদ্ৰূপ, অনুগ্ৰহ নিগ্ৰহলৈ তেখেতে তিলমানো ক্ৰক্ষেপ কৰা নাই। আত্ম-বিশ্বাসৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিয়েই তেখেতে এই সকলো কাম নিজশক্তিয়ে কৃতিত্বৰে সমাধা কৰি গৈছে। আমাৰ বহুজনে হয়তো এনে অৱস্থাত কথাৰ মৰ্য্যাদা ৰক্ষা নকৰি সকলো কাম ঠেকেছা মাৰি,—যা নকৰো—বুলি ঘৰত গৈ সোমাই থাকিলে হেঁতেন। কিন্তু অম্বিকাগিৰি তেনে বিধৰ লোক নহয়। তেখেতে কৰো বুলি এবাৰ মুখেৰে কৈছে যেতিয়া সেই কথা কাৰ্য্যত পৰিণত নকৰা পৰ্য্যন্ত তেখেত নিশ্চিন্ত নাথাকে। তেখেতে বুজি পায় যে কথাৰ মৰ্য্যাদা কামৰ দ্বাৰাইহে ৰক্ষা কৰা হয়, আৰু কথাৰ মৰ্য্যাদা হেৰুৱা মানে আত্ম সন্মানৰ মূৰত স্বহস্তে

কুঠাৰাঘাত কৰা। সেইবাবেই দেখো, অম্বিকাগিৰিয়ে কোনো কাম কৰো বুলি একাধাৰ কলেই আমাৰ সহজ বিশ্বাস জন্মে যে তেখেতে সেইটো কৰিহে এৰিব। এসময়ত তেখেতে এই কথা বা প্ৰতিজ্ঞাৰ সন্মান বন্ধাৰ্থেই নিজৰ হাতৰ কেণ্ডা আঙুলিটোকো একে ঘাপতে নিজে কাটি পেলাইছিল। অম্বিকাগিৰিৰ জীৱনত এনে বহুত কথা আছে।

১৯১৮ চনত পোন প্ৰথমে যেতিয়া তেখেতে গুৱাহাটীত “অৰুণা প্ৰেছ” আৰু “চেতনা” চলায়, তেতিয়া অম্বিকাগিৰিৰ হাতত মূলধন আছিল মাত্ৰ দুটকা; অৱশ্যে প্ৰেছটো আৰু টাইপবোৰ ভাৰাটীয়া আছিল। আনফালে, গুৱাহাটীত প্ৰেছ এখন স্থাপন কৰিবলৈ সহায় বিচাৰি যোৱাত চাৰ (তেতিয়াৰ মোলবী) চাছল্লা, স্বৰ্গীয় সত্যনাথ বৰা, ৩/৪ হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী ৩৭ নবীন বৰদলৈ আদি সকলোৱে একেমুখে অম্বিকাগিৰিক গুৱাহাটীত প্ৰেছ স্থাপন কৰি এখন কাকত চলোৱাটো অসম্ভব বুলি দঢ়াই দঢ়াই তেনে চেষ্টাৰ পৰা বিৰত হবলৈ কৈ নিৰুৎসাহ কৰিছিল। কিন্তু অম্বিকাগিৰিয়ে এবাৰ কৰো বুলিছে যেতিয়া তাক এৰে কেনেকৈ? তেখেতৰ সেই ২ টকা মূলধনেৰেই নিজৰ শাৰীৰিক আৰু মানসিক পৰিশ্ৰমকেই একমাত্ৰ সাৰ কৰি দিন বাতি নিজে খাটি অতি অলপ দিনৰ ভিতৰতে “অৰুণা-প্ৰেছ” আৰু “চেতনা”ৰ এনে অৱস্থা কৰি তুলিছিল যে, তাত মহিলী ৬০ টকাৰ পৰা ১০ টকালৈকে পাৰিশ্ৰমিক দিয়া ৩২ জন কৰ্মচাৰী বাখিব পাৰিছিল। আৰু

মাহে ১১০০। ১২০০ টকা খৰচ কৰিব লগীয়া হৈছিল। এই “অৰুণা প্ৰেছেই” ১৯২০ চনৰ আইন অমান্ত আন্দোলনত অসমৰ গোটেইকেখন জিলাত কংগ্ৰেছ কমিটীবিলাক স্থাপন কৰা বাবে যাৱতীয় ছাপাকাৰ্য্যত সহায় কৰিছিল। কাৰণ, সেই সময়ত অসমৰ অন্য ছাপাখানাবোৰে কংগ্ৰেছৰ কোনো কাগজ পত্ৰ ছাপা কৰিবলৈ সাহ নকৰিছিল। তাৰোপৰি, “চেতনা” যদিও মাহেকীয়া কাকত আছিল, তথাপি ১৯২০ সনৰ কংগ্ৰেছৰ গোটেইটো নন-কো অপাৰেছন আন্দোলন সমগ্ৰ অসমত অকলে অকলে “চেতনা”ই বাখি আছিল, আৰু কংগ্ৰেছৰ সেই একে সুবেৰেই নিৰ্ভয়ে তেখেতৰ স্বভাৱ সুলভ ওজস্বিনী ভাষাৰে কংগ্ৰেছৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰি অসমীয়া ৰাইজক উদ্বুদ্ধ কৰিছিল। তাৰ বাবে গৱৰ্ণমেণ্টৰ হাতত ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই বহু নিৰ্য্যাতন ভোগ কৰিব লগীয়াও হৈছিল। কিন্তু তালৈ তেখেতৰ ভ্ৰক্ষেপ নাছিল। সেই চনৰ কংগ্ৰেছৰ প্ৰথম অসহযোগ আন্দোলন অসমত একমাত্ৰ “চেতনা”ৰ বাহিৰে আন কোনো কাকতে গ্ৰহণ কৰা নাছিল। সেই সময়ৰ “চেতনা” সূচিন্তিত আৰু শক্তিশালী সম্পাদকীয়বোৰ অতি উচ্চ খাপৰ সমালোচনাৰেই পৰিপূৰ্ণ, আৰু সেইবিলাক আজি পঢ়িলেও উৎসাহত প্ৰাণ নাচি উঠে।

সেইদৰে “সংৰক্ষণী সভা” “কামৰূপ মায়াবিনী কেমিকেল ৱাৰ্কচ” “অসম শিক্ষাপ্ৰচাৰ সমিতি, “চেতনা”, “ডেকাঅসম” “অসমজাতীয় মহাসভা,” আদিকো অম্বিকাগিৰিয়ে একমাত্ৰ

নিজৰ অপৰিসীম কৰ্মশক্তিৰ সম্বলেৰেই জীৱন্ত কবি তুলিছিল, আৰু এই প্ৰত্যেকটো অনুষ্ঠানৰ দ্বাৰা অসমীয়া জাতিৰ চিন্তা আৰু কৰ্ম জগতত একোটা নতুন নতুন আলোড়ন তুলিছিল, অসমীয়া ৰাইজৰ মাজত প্ৰবল প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। অম্বিকাগিৰিয়ে যি কৰিবলৈ সংকল্প কৰে, কাৰো কাৰ্য্যকৰী সহযোগ নাপালেও আৰু আৱশ্যকীয় আৰ্থিক সম্বল হাতত নাথাকিলেও তাক যে নকৰাকৈ নেৰে, কৰি তুলিবই, তেখেতৰ সেই দৃঢ়তা বহুত বিষয়ত পোৱা যায়।

১৯২১ চনত কংগ্ৰেছৰ অসহযোগ আন্দোলনত অম্বিকাগিৰিৰ ছবছৰ সশ্ৰম কাৰাদণ্ড হয়। ঘৰত একমাত্ৰ বুঢ়ী মাকক এৰি তেখেতে জেলত সোমোৱাৰ ১৮ দিনৰ মূৰতে ১০ মাৰ্চৰ ৰাতি ১টা বজাত, তেখেতে একমাত্ৰ পৰিশ্ৰমৰ সম্বলেৰেই দিন-ৰাতি ২৪ ঘণ্টা বুকুৰ তেজ পানী কৰি গঢ়ি তোলা “অৰুণা প্ৰেছ” আৰু “চেতনা কাৰ্যালয়” জুইত পুৰি ভস্মীভূত হয়। লগতে, তেখেতে ৰাজবোৰত ১৯০৮ সনৰ পৰা ১৯১৫ চনলৈকে বৰপেটাত অন্তৰ্বীণ হৈ থকা কালত পূৰ্বা ৮ বছৰে লিখা ৪০ খন নানা বিষয়ক পুথিৰ পাণ্ডুলিপিও পুৰি ছাই হৈ যায়, আৰু তাত তেখেতৰ “তুমি”ৰ নিচিনা বিখ্যাত কাব্যৰ শাৰীৰ কেইবাখনো কাব্যও পুৰি ছাই হৈ গৈছে; আৰু তাৰ পৰা অসমীয়া সাহিত্যৰ কিমান অপূৰণীয় ক্ষতি হৈছে তাক প্ৰত্যেক সাহিত্যপুৰস্কাৰী অসমীয়াই অনুভৱ কৰিব পাৰিব। এই বাতৰি তেখেতে তেজপুৰ জেলত যথাসময়ত পায়। তেতিয়া জেল-

কৰ্তৃপক্ষৰ কয়েদীসকলৰ প্ৰতি অন্তায় অবিচাৰৰ প্ৰতিবাদ কৰি থকা বাবে জেল-আইনত লিখা থকা প্ৰায় গোটেইবিলাক নিদাৰুণ শাস্তিকেই অম্বিকাগিৰিয়ে দিনে দিনে ভোগ কৰি আছে। আৰু তাৰ লগে লগে সশ্ৰম কাৰাবাসৰ শিল ভঙা কঠোৰ পৰিশ্ৰমো চলি আছে। এনে অৱস্থাৰ ভিতৰতেই তেখেতৰ জীৱনৰ এমাত্ৰ সম্বল “অৰুণা প্ৰেছ” আৰু “চেতনা কাৰ্যালয়” অগ্নিৰ কোপত ভস্মীভূত হৈ যোৱা খবৰ। জেলৰ কঠোৰতাত পৰি ক্ৰমে তেখেতৰ স্বাস্থ্য সম্পদো টুটি আহিছে। তেখেতৰ চকুৰ আগতে অসমৰ বহুত ৰাজনৈতিক বন্দীয়ে তেখেত সকলৰ স্বাস্থ্যৰ বা ঘৰৰ আন একো বিপদ নোহোৱাকৈয়ে এজন এজনকৈ “আৰু নকৰো” বুলি গৱৰ্ণমেণ্টক লিখি দি জেলৰপৰা ওলাই আহিল। এইফালে, তাহানিৰ অসম গৱৰ্ণমেণ্টৰ জুডিছিয়েল্ মেম্বাৰ স্বৰ্গীয় আক্ৰুল মজিদ, কমিছনাৰ মিঃ এলেন্, ৰায়বাহাদুৰ ক্ৰীযুত পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা আদিয়ে প্ৰায় নিতৌ জেললৈ গৈ, ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ ঘৰৰ বিপদ আপদ আৰু তেখেতৰ নিজৰ স্বাস্থ্যৰ বিষয় বুজাই দি জেলৰপৰা ওলাই যাবলৈ তেখেতক প্ৰবোচনা কৰে। এনে অৱস্থাত, সাধাৰণ মনৰ মানুহ এজনৰ মনৰ গতি কেনে হব পাৰে, সহজে অনুমান কৰিব পাৰি। কিন্তু অম্বিকাগিৰি অসাধাৰণ মনৰ মানুহ। তেখেতৰ মন অলপো বিচলিত নহল। তেখেতে এই নানা বিপদ, প্ৰবোচনা আদিলৈ এতিলো ভ্ৰক্ষেপ নকৰি, যি সংকল্প লৈ জেলত সোমাইছিল সেইটো পূৰ্বকৈ শেষ কৰিহে ছবছৰৰ মূৰত ওলাই আহিল। অম্বিকাগিৰিয়ে

দেশসেৱাৰ একুৰা দপ্‌দপীয়া জুই বুকুত লৈ যে আনন্দেৰে, একান্ত চিত্তেৰে জেলত সোমাইছিল, তাৰ সাক্ষী Songs of the Cell ত প্ৰকাশিত তেখেতৰ হৃদয়ৰ পাৰ ভাঙি অহা অগ্নিশিখা, ব্যথা আৰু আনন্দাপ্লুত “তই ভাঙিব লাগিব শিল” আদি অমৰ গীতি কবিতাবোৰ।

এনে অৱস্থাত পৰিলে, ওপৰোক্ত লোকসকলেই নহয়, আমাৰ অসমৰ বহুজনে নানা কাৰণ দেখুৱাইও জেলৰপৰা বেহাই লৈ ওলাই আহিছিলহেঁতেন বুলি আমাৰ বিশ্বাস। তেনে প্ৰমাণো বহুত পোৱা গৈছে। বৰ্তমান কালত ঘৰৰ নিচিনা সকলো সুবিধা পোৱা সংশোধিত জেল খাটিও, সামান্য অসুখ বিস্মৃতে (যেনে পেটৰ অসুখ, মূৰৰ বিহ, গাৰ বেদনা আদি ডাক্তৰে ধৰিব নোৱাৰা অসুখ) বহু জনে জেলৰ পৰা ওলাই অহা দেখা গৈছে। কিন্তু ১৯২০ চনৰ সেই নাৰকীয় জঘন্য জেলৰ অমানুষিক কঠোৰতাৰ চেপাত অম্বিকাগিৰিৰ দৰে পৰিলে এওঁবিলাকে যে কি ভাওনাখন নেদেখুৱালেহেঁতেন, আমি কল্পনাকে কৰিব নোৱাৰো। আমাৰ মতে জাতীয় যুদ্ধৰ যুজাৰুসকলে অলপ অসুখতে পিচ লুইকি অহাটো কাপুৰুষৰ কাম। জেলত বেমাৰ হলে তাত থকাই ভাল, কিন্তু তথাপি গৱৰ্ণমেণ্টৰ ওচৰত কৰপূটে প্ৰাৰ্থনা কৰি ঘৰত চিকিৎসা কৰিবলৈ অহাটো অতি লাজৰ কথা। আমাৰ অসমত দেখা গৈছে, প্ৰকৃত জন-সেৱাৰ ভাৱ অন্তৰত নোহোৱাকৈয়ে বহুতে জনসাধাৰণক দেখুৱাই নিজৰ ভৱিষ্যৎ স্বাৰ্থসিদ্ধিৰ

প্ৰতিপত্তি বঢ়োৱাৰ ভালতহে জেললৈ যায় আৰু ভৱিষ্যতে তেওঁলোকৰ ব্যৱসায়ৰ বেচ সুবিধা হয়। দেশসেৱাতকৈ ব্যৱসায় বুদ্ধি আৰু নেতৃত্বৰ মোহ বেচি থকাৰ কাৰণেই জেলত গৈ মনৰ দুৰ্বলতা দেখুৱাব লগীয়াও হয়। আমি “ডেকা অসম”ক অম্বিকাগিৰিৰ সঙ্কল্পৰ দৃঢ়তা, একাগ্ৰতা, আন্তৰিকতা আৰু কষ্টসহিষ্ণুতাৰ ফালটো বিশেষকৈ আঙুলিয়াওঁ।

অম্বিকাগিৰিৰ ৰাজহুৱা জীৱন সকলোতকৈ পুৰণি আৰু নেৰানেপেৰা

আমাৰ অসমৰ কুৰি শতিকাৰ ৰাজনৈতিক নেতাসকলৰ ৰাজহুৱা জীৱন আৰম্ভ হয় ইং ১৯২০ চনৰপৰা মহাত্মাজীৰ স্বদেশী আন্দোলনৰ প্ৰভাৱত। তাৰো মাজে মাজে জিৰণি লোৱা ফাঁক আছে। দেশভক্ত ফুকনৰো ৰাজহুৱা জীৱনৰ চিন এই সময়ৰপৰাহে পোৱা যায়। কৰ্মবীৰ বৰদৈলৰ ৰাজহুৱা জীৱন আৰম্ভ হয়, অসম এছোছিয়েছনৰ জৰীয়েতে ইং ১৯১৫ চনৰ পৰা। ৩ চন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ ৰাজহুৱা জীৱন আৰম্ভ হৈছিল ছাত্ৰ-জীৱনতে অসম ছাত্ৰসম্মিলনীৰ জন্মত ১৯১৬ চনত; আৰু প্ৰায় কেজনেই ব্যক্তিগত ভৱিষ্যতৰ বাবে সদায় তীক্ষ্ণদৃষ্টি ৰাখিহে কাম কৰিছিল। কিন্তু অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ ৰাজহুৱা জীৱনৰ পাতনি হয়, তেখেতৰ ছাত্ৰ কালতে বঙ্গবিচ্ছেদৰ স্বদেশী

আন্দোলনৰ সময়ত ইং ১৯০৪ চনৰপৰা। সেই ১৬ বছৰীয়া ছাত্ৰ কালৰেপৰা আজিলৈকে অশ্বিকাগিৰিৰ লালি নিছিগা বাজহুৱা জীৱন চলিয়ে আছে। নাই জিবণি, নাই ভাগৰ। এটাৰ পিচত এটা বাজহুৱা জীৱনত তেখেতৰ জীৱন-প্ৰাণ ব্যাপ্ত হৈয়ে আছে। এই সুদীৰ্ঘ কালৰ ভিতৰত দেশত বহুত পৰিবৰ্তন ঘটিল; কিন্তু বহুতে এসময়ত এটা ভাও দি আন সময়ত আন এটা ভাও দিলে। এসময়ৰ কপৰ্দ্ধকহীন লোকে ব্যৱসায় বুদ্ধিৰে বাজহুৱা জীৱনৰ আশ্রয় লৈ কিছুদিন পাচত বহু সম্পত্তিশালী হল, বহু ধনী হল। কিন্তু অশ্বিকাগিৰিৰ জীৱনত একো পৰিবৰ্তন নঘটিল। ধনসম্পত্তি উপাৰ্জন কৰি সম্পত্তিৱান হোৱা, ধনী হোৱা আকাঙ্ক্ষা বায়চৌধুৰীৰ মনত নজন্মিল। সেই যে ১৬ বছৰ বয়সতেই দেশসেৱাৰ দাবিদ্ৰা ব্ৰত গ্ৰহণ কৰিলে, নিৰ্যাতনৰ উপদ্ৰৱ বৰণ কৰি ললে, ত্যাগৰ ধাৰা অন্তৰত বোৱাই ললে, দেশ সেৱাৰ সেই লালি নিছিগা ধাৰা আজিও অশ্বিকাগিৰিৰ অন্তৰত সেই একেদৰে এক সোঁততেই বৈ আছে। জাতি সেৱাৰ অদম্য উৎসাহ, অসম তৎপৰতা নেবানেপেৰাকৈ আজিলৈকেও চলি আছে। এই পথত তেখেতক গোটেই পৰিয়ালটোৰ সৈতে হাজাৰ হাজাৰ বিপদ আপদে বেঢ়ি ধৰিছে। দুঃখ দাবিদ্ৰাই তেখেতক মুহূৰ্ত্তে মুহূৰ্ত্তে পীড়ন কৰিছে, কিন্তু একোৱে অশ্বিকাগিৰিক দেশসেৱাৰ কঠোৰ ব্ৰতৰপৰা বিৰত কৰিব পৰা নাই। আন বিলাকৰ দৰে দেশৰ, জাতিৰ সকলো চিন্তা ঠেকেছা মাৰি

এৰি থৈ ধনী, সম্পত্তিৱান হবলৈকে তেখেতে এক মুহূৰ্ত্তৰ বাবেও মনোযোগ দিয়া নাই। বৰঞ্চ নিজৰ যত্নত যি হৈছে তাকো দেশৰ কামত, অসমীয়া জাতিৰ মঙ্গলৰ কামত খৰচহে কৰিছে।

এটা পইচা কেতিয়াবা হাতত পৰিলেও, নিজৰ আঁক তেখেতৰ লৰাছোৱালীৰ চিন্তাতকৈ সেই পইচাটো দেশৰ বাবে অসমীয়া জাতিৰ মঙ্গলৰ বাবে, তেখেতৰ সংগঠনৰ পৰিকল্পনাত কেনেকৈ খৰচ কৰিব, সেইটো চিন্তাহে প্ৰথমতে তেখেতৰ মনলৈ আহে। অশ্বিকাগিৰিয়ে এইদৰেই তেখেতৰ সুদীৰ্ঘ বাজহুৱা জীৱন আজিলৈকে অবিৰাম চলাই আহিছে। এনে লালি নিছিগা ভোগলিপ্সাহীন, ভেজালহীন, খাঁটি বাজহুৱা জীৱন কিমান উপাদেয়, কিমান মহৎ, সেইটো তেনে উচ্চ স্তৰৰ মনেহে কেৱল উপলব্ধি কৰিব পাৰে।

অসম-কেশৰী অশ্বিকাগিৰিয়ে ইচ্ছা কৰিলে ডাঙৰ ধনী, ডাঙৰ সম্পত্তিৱান, ডাঙৰ উপাধিধাৰী হব পাৰিলেহেঁতেন। কিন্তু তেখেতে যি গ'ল গ'ল, ধন-সম্পত্তি, উপাধি, পদ-মৰ্যাদাৰ আশা কৰি পাচলৈ আঁক ফিৰি নাচালে। ভোগ-বিলাসৰ ভবিষ্যৎ ভৰা জীৱনৰ সকলোখিনি সৰ্বস্ব দেশৰ ডাকতেই সপি দিলে। কাৰণ অশ্বিকাগিৰিৰ সেই যোৱাটো, মাতৃভূমিৰ ডাকত তেখেতৰ জীৱন এৰি দিয়াটো আনবিলাকৰ দৰে ক্ষণিক উত্তেজনাৰ নাছিল, তাত পাচত ফাঁকি দিয়াৰ ভাৱ নাছিল।

অসম কেশৰী অশ্বিকাগিৰিৰ জীৱনৰ মতেই হৈছে,—মানুহ দেশৰ মাটিত জন্মে, দেশৰ মাটিৰ খাদ্য, জল-বায়ু খাই ডাঙৰ

দীঘল হয়, জীয়াই থাকে, দেশৰ মাটি ডোখৰতেই উঠা-বহা, লৰা-
চপৰা কৰি ফুৰে; আৰু দেশৰ মাটিত একে লগে জন্মা
মানুহবিলাকৰ লগতেই সি ডাঙৰ দীঘল হয়। এনে হেন দেশ
আৰু দেশবাসীৰ মঙ্গল সেৱা কৰাটোৱে হৈছে মানৱ জীৱনৰ
ঘাই উদ্দেশ্য। এইটো মানুহে জন্মৰ লগত পোৱা তেনেই সহজ
কথা। এই সহজ উদ্দেশ্যটো পৰিপালন কৰিবলৈকে কোনো
কৃত্ৰিম পৰীক্ষা উত্তীৰ্ণ হোৱা উপাধি মানুহৰ দৰকাৰ নাই।
সেইদৰে গাইগুটীয়া ধন সম্পত্তিৰো দৰকাৰ নাই। দেশৰ
ধন সম্পত্তিয়েই দেশ-সেৱকৰ ধন-সম্পত্তি। দেশক অন্তৰ
ঢালি ঐকান্তিক ভাৱে সেৱা কৰিলে প্ৰকৃত সেৱকক দেশেই
সকলো সম্পদ দিয়ে। কৃত্ৰিম পৰীক্ষাৰ উপাধি আৰু ধন-
সম্পত্তিলৈ বাপ থকা মানুহে প্ৰকৃত দেশ সেৱাৰ দায়িত্ব
আৰু কৰ্ত্তব্য পাহৰি যায়। পাচত, সুবিধাজনক অস্ত্ৰ বুলি সেই
দেশ-সেৱাকেই ব্যৱসায়ৰ ঘাই বস্তু কৰি লৈ নানা ভাণ্ড দিবলৈ
আৰম্ভ কৰে। এনে ব্যৱসায়ী সেৱকৰ হাতত পৰা বাবেই
আমাৰ দেশখনৰ, আমাৰ জাতিটোৰ কোনো ফালেই উদগতি
হোৱা নাই। যি ধন উপাৰ্জনত দেশৰ সমাজৰ জাতিৰ মঙ্গল
সাধন কৰা উদ্দেশ্য নাই, যি ধন দেশৰ মঙ্গলৰ বাবে
খৰচ কৰা নহয়, কেৱল নিজৰ ভোগ বিলাসৰ স্বার্থ আগ
কৰিহে অৰ্জা হয়, যি বিছা, যি শিক্ষাই দেশৰ আৰু জাতিৰ
সৰ্ববিধ দৰিদ্ৰতা আৰু দুৰ্বলতা নিমূল কৰি, সৰ্ববিধ বন্ধনৰ
পৰা মুক্ত কৰি, জাতিটোৰ প্ৰকৃত মনুষ্যত্ব ফুটাই তোলা সেৱাৰ

অনুপ্ৰেৰণাৰে অস্ত্ৰ উদ্ধাউল কৰিব নোৱাৰে, সেই বিছা, সেই
শিক্ষা, সেই ধনসম্পত্তি নৰকৰ কাঁটতকৈয়ো নিকৃষ্ট বস্তু। এই
তত্ত্বটোকেই দেশপ্ৰাণ অম্বিকাগিৰিয়ে তেখেতৰ অমৰ কবিতা
এটাত ৰূপ দি তুলিছে —

যি জীৱনত	দেশ সেৱনত
আত্মাহুতিৰ অনল শিখা নাই,	
সেই জীৱনত	নাই অৱান্ত
প্ৰয়োজনৰ উচ্চ দাবী ভাই।	
দেশৰ মাটিৰ	বস ৰূপেৰে
নদন বদন পুষ্ট হোৱা প্ৰাণ,	
ভণ্ড-ছলী	এলেছৱাৰ
নহয় কেৱল ভোগ বিলাসৰ গান। — ইত্যাদি	

এই তত্ত্বৰেই মূৰ্ত্ত বিকাশ অম্বিকাগিৰিৰ জীৱনত আমি
সুস্পষ্টকৈ দেখা পাইছো। সেই যে উদ্দীপ্ত তৰুণ জীৱনতে
অতৃপ্ত ভবিষ্যতৰ স্বৰ্ণোজ্জ্বল আৰু বিচিত্ৰ ভোগ বিলাসৰ অশেষ
সম্ভাৱনা বিসৰ্জন দি প্ৰায় ৪০ বছৰ আগতে অম্বিকাগিৰিয়ে
দেশাত্মবোধত আত্মাহুতি দি জপিয়াই পৰিল, আন বিলাকৰ
দৰে আৰু কলেজত পাঢ়ি উকীল, বাৰিষ্টাৰ, হাকিম, চৰ্ভডিপুটী
হোৱা, বা ধনসম্পত্তি উপাৰ্জন কৰাৰ ভাৱ লৈ তেখেতে তাৰ
পৰা আৰু উলটি নাহিল। এই বাবে, ৰাজহুৱা কামৰ

সংশ্রুত ধন সম্পত্তি আৰ্জি ধনী হোৱা বহু সুবিধাও তেখেতে ভৱিষ্যে লখিয়াই দলিয়াই পেলাইছে। এই কথা আমি বহুতে জানো। এনে কি, অৰ্থৰ অভাৱত যোগ্য চিকিৎসাৰ ব্যৱস্থা কৰিব নোৱাৰাত তেখেতৰ প্ৰাণৰ সন্তানৰো মৃত্যু ঘটিছে। তথাপি তেখেতে দেশ সেৱাক পিচ পেলাই থৈ কোনোদিনাই অৰ্থোপাৰ্জনৰ চিন্তাত আকুল হোৱা নাই।

অম্বিকাগিৰি অফুৰন্ত ধনী

অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰি দাৰিদ্ৰ্যব্ৰতধাৰী হলেও, তেখেতৰ প্ৰকৃত প্ৰয়োজনৰ সময়ত তেখেতে ধনৰ অভাৱত পৰা নাই। দুজনমান তেখেতৰ গুণ-গ্ৰাহী বন্ধুৰ পৰা প্ৰকৃত দৰ্কাৰৰ সময়ত তেখেতে সহায় পায়। কিন্তু সেই সহায় তেখেতৰ কোনো ভোগ বিলাস চৰিতাৰ্থৰ বাবে যে তেখেতে গ্ৰহণ কৰে তেনে নহয়; প্ৰকৃত প্ৰয়োজনৰ সময়ত শেষ অৱলম্বন ভাবেহে তেখেতে সেই সহায় লয়। যেনে, খাজনা দিবলৈ অপাৰগ হোৱা বাবে তেখেতক হয়তো মাটিৰ মালিকে উচ্ছেদ কৰিবলৈ আদালতৰ আশ্ৰয় লৈ ঘৰতুৱাৰ নীলাম দিলে, মাটিৰ মালিকৰ উপদ্ৰৱৰ পৰা আত্মৰক্ষা কৰি আন ঠাইলৈ উঠি যাবলৈ তেখেত অৰ্থহীন,— হয়তো বক্তৃতাশোষক ধনীৰ ধাৰত তেখেতৰ মান সন্মান আত্ম-মৰ্যাদা সকলো নষ্ট হয়, এনে অতি প্ৰয়োজনীয় অৱস্থাতহে তেখেতে বন্ধুসকলৰ পৰা আৰ্থিক সহায় গ্ৰহণ কৰিছে। লৰা

তিকতাক ভালকৈ খুৱাব পিছাব লাগে, নিজে ভালকৈ খাব থাকিব লাগে, এনে ভোগ লিপ্সা মনত ৰাখি অম্বিকাগিৰিয়ে কাৰো এপইচাও সাহায্য গ্ৰহণ নকৰে। লৰা তিকতাৰ মুখত দিবলৈ ঘৰত এমুঠি চাউল নাই, এক পইচাৰ মুড়ী किनि আনি লৰা ছোৱালীৰে সৈতে ঘৰৰ সকলোটি পৰিয়ালে খুব তৃপ্তি আৰু আনন্দেৰে খাই সেই সাজলৈ বেহাই পোৱা, দোকানৰ পৰা এপোৱা আধাসেৰ চাউল किनि আনি অকল লোণেৰেই এসাজ খোৱা দিন অম্বিকাগিৰিৰ জীৱনত যে কিমান ঘটিছে, তাৰ লেখ-জোখ নাই। তথাপি তেখেতৰ সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ দুৰ্বলতা দেখুৱাই কোনো বন্ধুৰপৰা সেই সময়ত তেখেতে এপইচাও সাহায্য লোৱা নাই, আৰু দেশসেৱাৰপৰাও বেহাই লৈ আন বিলাকৰ দৰে ধন সম্পত্তি উপাৰ্জনৰ বাবে কোনো দিনাই মন কাণ দিয়া নাই।

কিন্তু তথাপিহে, অম্বিকাগিৰিৰ ধন ভৰাল অফুৰন্ত। যেতিয়াই যি কোনো লোক তেখেতৰ ওচৰলৈ বিপদত পৰি সাহায্য বিচাৰি আহিছে, সি বিমুখ হোৱা নাই।

তাৰ কাৰণ, দাৰিদ্ৰ্যব্ৰতধাৰী অম্বিকাগিৰিয়ে আনৰ অভাৱ দুখ বুজিবলৈকে হৃদয়খন ইমান প্ৰশস্তকৈ মুকলি কৰি ৰাখিছে যে এটা পইচা, এমুঠি চাউল, একেখন কাপোৰো যদি তেখেতৰ আছে, তেন্তে প্ৰকৃত অভাৱগ্ৰস্তই তেখেতৰ ওচৰলৈ সাহায্য বিচাৰি আহি তাৰপৰাও কোনোদিনাই বঞ্চিত হোৱা নাই। অম্বিকাগিৰিৰ এই কথা আমি বহুক্ষেত্ৰত দেখিছোঁ। এনেকি,

অম্বিকাগিৰিয়ে তেনে অভাৱগ্ৰস্তক নিজলৈ নাভাৰি একেবাৰে হাত শুদা কৰি সাহায্য দিয়া কথাও বহু সময়ত দেখা গৈছে। অৱশ্যে সাহায্যৰ পৰিমাণ কিঞ্চিৎ হ'বই; কিন্তু অম্বিকাগিৰিৰ সেই কিঞ্চিৎ সম্বল খিনিতেই তেখেতৰ অফুৰন্ত ধন ভৰাল ভৰি আছে। কাৰণ, প্ৰকৃত অভাৱগ্ৰস্ত লোকে সাহায্য বিচাৰি আহি কেতিয়াও তেখেতৰপৰা নিবাশ হৈ গুচি যোৱা নাই। এনে কি, তেখেতৰ হাতত নাথাকিলে আন বন্ধুৰপৰা ধাৰ কৰি আনি দিও প্ৰকৃত বিপদগ্ৰস্তক বন্ধা কৰি ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়া নিজে বিপদত পৰা একাধিক ঘটনা আমি নিজে দেখিছোঁ। কিন্তু সেইবাবে তেখেত অনুতপ্ত হোৱা নাই। অম্বিকাগিৰিৰ এই প্ৰশস্ত সহৃদয়তা কিমান মহৎ!

আমাৰ বহু টকাৰ মালিক বহু আছে, কিন্তু তেওঁলোকৰ পৰা প্ৰকৃত অভাৱগ্ৰস্ত লোকেও নিদাকণ ভাবে নিবাশ হৈ চকুলো টুকি উলটি যোৱা বহুত দেখিছোঁ। কিন্তু যদি কোনো জন ধনী নেতাই কাচিৎ কোনো প্ৰকৃত অভাৱগ্ৰস্ত লোকক সাহায্য অলপ কৰিছেও, সেইটো তেখেতৰ ভোগ-বিলাসৰ যোন্ত্ৰ অনা নিখুঁতকৈ বন্ধা কৰি থৈহে উচ্ছিষ্ট ভাৱে সেইখিনি সাহায্য দিছে। ইয়াটো অম্বিকাগিৰিৰ লগত আনৰ পাৰ্থক্য জ্বল্জ্বল পটপটকৈ ওলায়।

অম্বিকাগিৰি সাহসী

অম্বিকাগিৰিয়ে যিহতে সত্য বুলি হৃদয়ঙ্গম কৰে, কালৈকো ক্ৰক্ষেপ নকৰি বেপৰোৱা ভাৱে তাকে কাৰ্য্যত প্ৰকাশ কৰাৰ বাহিৰেও, আততায়ীৰ ছুৰী লাঠীৰ আগত আৰু নানা বিপদত নিজৰ জীৱন বিপন্ন কৰিও আনক উদ্ধাৰ কৰা আৰু উদ্দেশ্য সিদ্ধ কৰা ঘটনা বহুত আছে। সেইবিলাক ঘটনা বহুল কথা আন খণ্ডত প্ৰকাশ কৰা হ'ব। ইয়াত মাত্ৰ একেটা ঘটনাৰ কথা উল্লেখ কৰিলোঁ।

শ্ৰীহট্টবাদ সম্পৰ্কে গুৱাহাটীৰ কমিছনাৰৰ বঙলাত ১৯৩৫ চনত অসম গৱৰ্ণৰ চাৰ মাইকেল কীনৰ ওচৰত “সংৰক্ষণী সভা” আৰু “অসম এছোছিয়েছন”ৰ এটা যুটীয়া ডেপুটেশ্যন উপস্থিত হয়। ডেপুটেশ্যনৰ মেম্বাৰ আছিল শ্ৰীযুত কামাখ্যাবাম বৰুৱা, শ্ৰীযুত গোপীনাথ বৰদলৈ, ৩/যোগেন্দ্ৰনাথ বৰুৱা, ডাঃ জ্যোতিষ চন্দ্ৰ দাস, শ্ৰীযুত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী আদি। এই ডেপুটেশ্যনৰ বন্দোবস্ত আৰু মেমোৰেণ্ডাম দাখিল কৰা আদি সকলো কাম কৰিছিল সংৰক্ষণী সভাৰ জেনেৰেল চেক্ৰেটাৰী হিচাপে শ্ৰীযুত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই। কিন্তু কিবা কাৰণত তেতিয়ালৈকে মেমোৰেণ্ডামখনত ছজনমান ডেপুটেশ্যনৰ মেম্বাৰৰ চহী পৰা নাছিল। আৰু সেই ছজনমানে, যাতে ইফালে গৱৰ্ণৰৰ আগলৈ যোৱা পালটো মাৰি ভুৱা দি অসমীয়া ৰাইজৰ প্ৰিয়পাত্ৰও হ'ব পাৰে, সিফালে দৰ্কাৰ পৰিলে শ্ৰীহট্ট-

বাসীসকলৰ আগত শ্ৰীহট্টবাদৰ মেমোৰেণ্ডাম্ নিদিয়া বুলি কৈ তেওঁবিলাকৰো প্ৰিয় হৈ ভবিষ্যৎ নেতৃত্ব লাভ কৰা সুৰুঙাটোও মুকলি ৰাখিব পাৰে, এনে মতলবৰপৰা মেমোৰেণ্ডামখনত চহী নিদিয়া কথাটো মনে মনে লুকুৱাই থৈ কাম হাঁচিল কৰিব খুজিছিল। আলাপ আলোচনাৰ পাচত সেই দুজনমানে চহী নিদিয়া মেমোৰেণ্ডামখন গৱৰ্ণৰ চাৰ মাইকেল কীনে যেতিয়া সামৰি লৈ জেপত ভৰাব খুজিলে, তেতিয়া চহী দিবলৈ বাকী থকা বুলি ৰায়চৌধুৰীয়ে সেই জাপি লোৱা মেমোৰেণ্ডামখন চাৰ মাইকেল কীনৰ হাতৰ পৰা টান মাৰি লৈ আহিল। তাকে দেখি, অৰ্থাৎ স্বয়ং গৱৰ্ণৰৰ হাতৰপৰা কাকত টান মাৰি কাটি আনিলে বুলি, ডেপুটেশ্যনৰ উপস্থিত সভ্যসকলৰ কোনোৱেৰা ৰায়চৌধুৰীক অসভ্য বুলি কলে, কোনোৱেৰা উগ্ৰ-সাহসী বুলি কলে। গৱৰ্ণৰ চাৰ মাইকেল কীনেও ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ এনে কাৰ্য্যত আচৰিত হ'ল। পাচত লুকাই থাকিব খোজা সেই চহী নিদিয়া দুজনৰ চহী লৈহে পুনঃ সেই মেমোৰেণ্ডামখন মাইকেল কীনৰ হাতত দি গুচি আহিল।

অম্বিকাগিৰিৰ স্বজাতি প্ৰাণতা

অম্বিকাগিৰিয়ে সমূহ অসমীয়া জাতিৰ মঙ্গল চিন্তাত, অসমীয়া জাতিৰ সমস্যাবোৰৰ সুসমাধানৰ চিন্তাত দিনৰাতি ২৪ ঘণ্টা কেনে নিমগ্ন থাকে, সেই কথা প্ৰত্যেক অসমীয়াই ভালদৰে

জানে। এই চিন্তাত তেখেত ইমান বিভোৰ থাকে, দেশৰ স্বাৰ্থত ইমান ওতপ্ৰোত থাকে যে তাৰপৰা তেখেতক বেলেগ কৰি উলিয়াটোৱেই অসম্ভৱ। খোৱা-লোৱা, ফুৰা-চকা, গল্প আলাপ, সকলোতে তেখেতৰ কেৱল অসমীয়া জাতি, অসম দেশ। কোনো অসমীয়াই তেখেতৰ ওপৰত সাত শত্ৰুৰ ব্যৱহাৰ কৰিলেও, সমূহ জাতিৰ মঙ্গলৰ বাবে সেই কথা তেখেতে পাহৰি যায়। মনত একো ক্ষোভ পৰিপোষণ নকৰে, কি-জানিবা তাত নিজৰ জাতিৰ এজনৰ বা জাতীয় স্বাৰ্থৰ কিবা হানি হয়।

ছুটামান ঘটনাৰ কথা কওঁ। অসমীয়াৰ এখন টকা ধাৰে দিয়া অনুষ্ঠানৰ কেজনমান নামজ্বলা ডাইৰেক্টৰ নেতাই সামান্য ধাৰতে ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ বন্ধক খোৱা একেডোখৰ মাত্ৰ সম্বল এবিঘা নগৰৰ মাটি, পাচত তেখেতে লব খুজিলে, নিয়মৰ হাৰত সুদ লৈ সেই টকাতে দিব বুলি আৰু বেচি মূল্যত আনৰ ওচৰত বিক্ৰী কৰিলেও, তেওঁলোকৰ হাৰত সুদেৰে সৈতে মূল কাটি লৈ বাকী টকা ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াক দিব বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দি, লৰালৰিকৈ মিয়াদ যথেষ্ট থকাৰ ভিতৰতো তেখেতৰপৰা লিখি লৈ অলপ দিনৰ ভিতৰতে সেই মাটি ডোখৰ আনৰ ওচৰত প্ৰায় তিনিগুণ বেচি মূল্যত বিক্ৰী কৰিলে। মাটিৰ মালিকে অম্বিকাগিৰিক উচ্ছেদ কৰা বিপদৰ সময়ত, দেশ সেৱাৰ দৰিদ্ৰ্যব্ৰতধাৰী কপৰ্দকহীন ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই চাৰিওফালে অন্ধকাৰ দেখি সেই প্ৰতিশ্ৰুতি

টকা থিনিৰ বাবে সেই নামজলা ডাইবেক্টৰ কেজনৰ ওচৰ চাপিল। কিন্তু তেখেতৰ ইমান বিপদৰ সময়তো ডাইবেক্টৰ কেজনে তেওঁলোকৰ প্ৰতিশ্ৰুতি বন্ধা কৰিবলৈ মান্তি নহল। এটা পইচাও নিদিলে আৰু “আইনেতো নকয়” বুলি সমিধান দি তেখেতক বেছিকৈহে বেজাব দিলে। ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই উক্ত ডাইবেক্টৰ কেজনক ইমান কলে যে, আইনে নকয় যদি তোমালোক আইনজ্ঞ নেতা সকলে মোক তেনেকৈ ফাঁকি দি কয় মাটি ডোখৰ ইমান কম মূল্যত লৈ ইমান লাভ কৰিলা? মাটি ডোখৰ মোক আনৰ ওচৰত বিক্ৰী কৰিবলৈ দিলেও, তোমালোকৰ ধাৰ পৰিশোধ কৰি মই এই বিপদত কেটামান টকা পাই তৰিবলৈ উপায় পালোঁহেঁতেন। কিন্তু আইন ব্যৱসায়ী নেতা ডাইবেক্টৰ কেজনৰ তিলমানো হৃদয় নলবিল। ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ সবলতাৰ সুবিধা লৈ তেওঁলোকে এই ব্যৱসায় চলালে।

কিন্তু তথাপিহে অশ্বিকাগিৰিয়ে কেতিয়াবা এটা পইচা পালেও অসমীয়াৰ অনুষ্ঠান বুলি তাতেই জমা থয়। কৰবাৰ পৰা এখন চেক পালেও নিজৰ মানুহৰ প্ৰতিষ্ঠান বুলি দুই চাৰি অনা লাভ দি তাতেই ভঙাই আনে। এই সম্বন্ধে তেখেতক ঠগোৱা কথা কোনোবাই সোঁৱৰাই দি কিবা কলে ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই কয়,—খাওক দিয়া, নিজৰ অসমীয়া ভায়েহে খাইছে। অন্তৰত জাতীয় ভাৱ জমি যেতিয়া চৰিত্ৰ ভাল হব, তেতিয়া খোৱা অভ্যাস গুচি দিয়া অভ্যাস হব।

আন ঠাইলৈ গ'লে অনা-অসমীয়াসকলে লাই পাব নহয়! ইমান সবলতা আৰু স্বজাতি-প্ৰাণতা অশ্বিকাগিৰিৰ। কিন্তু আমি জানো, ব্যৱহাৰৰ হীন-ডেটিৰ কাৰণ বুলি বহু বিজ্ঞান বিশিষ্ট অসমীয়াই উক্ত অনুষ্ঠানৰ সংশ্লিষ্ট এৰি দি অনা-অসমীয়াৰ সংশ্লিষ্টলৈ গৈছে। অশ্বিকাগিৰিয়ে তেনে কৰা উচিত নহয় বুলি বৰং সেই সকলৰ লগত বহুদিন তৰ্ক কৰাহে গুনিছে।

আমি সকলোৱে জানো, অসমৰ কোনো কোনো কাকতে মিছাকৈয়ে অশ্বিকাগিৰিক কিমান হিংসা কৰে, তেখেতৰ ক্ৰিমান কুৎসা বটনা কৰে, লোক সমাজত তেখেতক হেয় কৰিবলৈ কিমান চেষ্টা কৰে, এনেকি, তেখেতক, আৰু তেখেতৰ ‘ডেকা-অসম’ক, আৰু তেখেতে চলোৱা সংৰক্ষণী, জাতীয় মহা-সভা, শিক্ষা প্ৰচাৰ আদি আন্দোলনক প্ৰসংশা কৰি, আৰু তেখেতে সভাপতিত্ব কৰা সভাৰ বিৱৰণ দি বহু ঠাইৰপৰা লিখা কথাবোৰো সেই কাকতে প্ৰকাশ নকৰে। তথাপিহে, সেই কাকত অসমীয়াৰ জাতীয় বস্তু বুলি তাৰ কিবা সন্মান বা আৰ্থিক ক্ষতি হওক, এনে ভাৱৰ অশ্বিকাগিৰিয়ে একাধাৰ কথা কোৱা আমি নুগুনিলো। বৰঞ্চ, ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই নিজৰ “ডেকা-অসমৰ” ক্ষতি কৰিবলৈ প্ৰস্তুত হৈ আন দেশীয় কাকতৰ লাভ কৰি দিয়াহে দেখিছো। দুটা এটা ঘটনা ইয়াত উল্লেখ কৰিলেই যথেষ্ট হব।

ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই কামৰূপৰ কোনো এখন ঠাইলৈ ৰাজহুৱা সভাৰ সভাপতি হৈ যায়। যি ঘৰত গৈ তেখেত

আছিল, সেই ঘৰৰ গৰাকীলৈ তেখেত বহি থকা সময়তে ডাক পিয়নে “অসমীয়াৰ” ভিঃ পিঃ এটা লৈ যায়। সেই একে সময়তে “ডেকা-অসমৰ” ভিঃ পিঃ পঠোৱা হব বুলিও তেখেতলৈ চিঠি গৈছিল। তেখেতে হেনো দুসপ্তাহমান আগতে “অসমীয়া” আৰু নতুন বছৰত নলয়, ভিঃ পিঃ পঠাব নালাগে বুলি অসমীয়াৰ মেনেজাৰলৈ চিঠিও দিছিল। সেইবাবে অসমীয়াৰ ভিঃ পিঃ টো নংৰাখো বুলি পিয়নৰ হাতত তেখেতে ফিৰাই দিলে। কিন্তু ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই ‘ডেকা-অসমৰ’ ভিঃ পিঃ কে ৰাখিব নালাগে, তথাপি অসমীয়াৰ ভিঃ পিঃ টো ৰাখক বুলি তেখেতক জোৰ কৰি ভিঃ পিঃ টো ৰখালে।

আৰু সিদিনাখন ১৮৮৪২ তাৰিখে কামৰূপৰ ডিপুটী কমিছনাৰ মিঃ এচ, কে দত্তই গুৱাহাটীবাসী কেজনমান বিশিষ্ট লোকক নিমন্ত্ৰণ কৰি তেখেতৰ বঙলাত যুদ্ধ সম্পৰ্কে ৰাইজৰ মনৰ ভাৱ পৰিবৰ্ত্তন কৰিবলৈকে সাহায্য বিচাৰি আলোচনা কৰে। ডিঃ চিঃ মিঃ দত্তই তাত উপস্থিত থকা “অসমীয়াৰ” সম্পাদকক সোধে যে গৱৰ্ণমেণ্টৰ পক্ষৰ যুদ্ধ সম্পৰ্কীয় কথা সপ্তাহে সপ্তাহে প্ৰকাশ কৰিবলৈ “অসমীয়াত” আচুতীয়াকৈ একোটা কলম দিব পাৰিব নে নাই। সম্পাদকে কলে যে প্ৰাইটৰক লুপুথিলে তেওঁ কব নোৱাৰে। এনেতে অনাহত ভাবে তাত উপস্থিত থকা ডেকা উকীল এজনে তৎক্ষণাত্ কৈ উঠিল যে, “অসমীয়াই” টকা পালে নিশ্চয় ছপাব। ডেকা উকীল জনৰ এই কথা ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই জাতীয়-সন্মান হানিকৰ বুলি

প্ৰতিবাদ কৰিলে। সেই খেদ তেখেতৰ মনৰপৰা আজিলৈকে যোৱা নাই।

তেখেতে কয় যে, “অসমীয়া”ই তেখেতক বা আনক ব্যক্তিগত ভাৱে কিবা হিংসা কৰিলেও, গোটেইটো জাতিৰ হৈ কাম কৰিছে, গোটেই জাতিটোৰ সন্মান ৰাখি আছে। যুদ্ধখন ৰাইজক নালাগে। গৱৰ্ণমেণ্টে টকা দিলেই যুদ্ধখন ভাল বোলা গৱৰ্ণমেণ্টৰ পক্ষৰ কথা “অসমীয়া”ই প্ৰকাশ কৰিব বুলি অনাহত ভাবে গৱৰ্ণমেণ্টৰ কৰ্মচাৰীৰ আগত কোৱাটো, অসমীয়াৰ জাতীয় অপমান। এনে এখন জাতীয় কাকত সম্বন্ধে তেনেকথা কৈ গৱৰ্ণমেণ্টৰ কৰ্মচাৰী এজনৰ আগত জাতীয় সন্মান লঘু কৰিব কিয়? আমাৰ বিশ্বাস, অম্বিকাগিৰিৰ “ডেকা অসম”ৰ বিষয়ে কোনোৱে তেনেকথা কলে আনবিলাকে ভালেই পালেহেঁতেন।

ঈশ্বৰৰ ওচৰত অম্বিকাগিৰিৰ ঘাই প্ৰাৰ্থনাই হৈছে যে তেখেতে কেতিয়াও সপোনতো যেন কোনো অসমীয়াৰ আৰু জাতীয় জীৱনৰ তিলমানো একো ক্ষতি নকৰে, অসমীয়াৰ জাতীয় সন্মানৰ কিবা হানি কৰি জাতিদ্ৰোহীৰ পাপত নপৰে, দেশ-দ্ৰোহীৰ কলঙ্ক নলয়।

এদিনাখন এই জাতীয় সন্মান ৰক্ষাৰ্থেই, সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াই, ৰায়চৌধুৰী আদি ডাঙৰীয়াসকলৰ লগত অসমীয়াৰে কথা কৈ, সেই একে বৈঠকতেই পৰ মুহূৰ্ত্ততে তেখেতৰ জী আৰু সহধৰ্ম্মিণীৰ লগত বঙালীৰে কথা কোৱা

বাবে, অম্বিকাগিৰিয়ে প্ৰতিবাদ কৰি বেজবকৰা ডাঙৰীয়াৰ চাহ খোৱা নিমন্ত্ৰণ ওভোতাই দি গুচি আহিছিল।

অম্বিকাগিৰি বিপ্লৱী

অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰিৰ প্ৰথমৰূপবাহি সকলো কাৰ্য্যত দেখা গৈছে যে তেখেতে প্ৰত্যেকটো কামৰ দ্বাৰা অসমীয়া ৰাইজৰ মনোজগতত আৰু কৰ্মজগতত একোটা বিপ্লৱৰ ধাৰা বোৱাইছে। তেখেতৰ কবিতা, তেখেতৰ লিখা, তেখেতৰ কাম-কাজ, জীৱিকা নিৰ্ব্বাহৰ প্ৰণালী, তেখেতৰ ৰাজনৈতিক, সমাজ নৈতিক, অৰ্থ নৈতিক আদৰ্শ, সকলোতে এটা বিপ্লৱৰ সূচনা অবিৰল বৈ আছে। তেখেতৰ “সংৰক্ষণী দৰ্শন” আৰু “জগতৰ শেষ আদৰ্শত” তেখেতৰ জীৱনব্যাপী বিপ্লৱৰ সোঁত বিলাক একীভূত হৈ ঘন হৈ উঠিছে।

অম্বিকাগিৰি অসমীয়াৰ প্ৰকৃত অভিভাৱক

ঘৰৰ পৰিয়ালৰ সকলোটিলৈ অভিভাৱকৰ যেনে কৰ্ত্তব্যবোধ, সৰু-ডাঙৰ সমন্বিতে সকলোৰে সুখ-দুখ, ভাল-বেয়া, মঙ্গল-অমঙ্গল, বিপদ-আপদলৈ অভিভাৱকে যি দায়িত্বজ্ঞান আৰু কৰ্ত্তব্য জ্ঞানেৰে চকু দিয়ে, অম্বিকাগিৰিয়েও অসমীয়া জাতিৰ সকলো প্ৰকাৰৰ শুভ অশুভলৈ সেইদৰে প্ৰাণ ঢালি চকু

দিয়ে। অসমীয়া জাতিৰ যেতিয়া শুভ দেখে, তেতিয়া আনন্দত আত্মহাৰা হয়, আৰু যেতিয়া কোনো অশুভ দেখে, কিবা বিপদ দেখে, আনে তাৰ কোনো হানি কৰা দেখে, তেতিয়া হাজাৰ বাধা-বিপদকো চেৰাই জীৱনৰ মমতা বিসৰ্জন দিও বন্ধা কৰিবলৈ শত্ৰুৰ ওপৰত প্ৰচণ্ড সিংহৰ দৰে জপিয়াই পৰে। নিজৰ জাতিক আমাৰ আন সকলেও ভাল পায়, কিন্তু বিপদৰ সময়ত তাক বন্ধা কৰিবলৈকে নিজৰ সকলো বিসৰ্জন দি দুৰ্জয় সাহেবে বিপদৰ মুখলৈকেও আগুৱাই যাব পৰা লোক অম্বিকাগিৰিৰ দৰে আন কাকো আমি দেখা নাই।

দেশৰ সেৱাত অম্বিকাগিৰি প্ৰকৃত ত্যাগী, অনাসক্ত

ধন, কপ, নাম, যশ, এই চাৰিটাই পৃথিবীত আটাইতকৈ বেচি প্ৰলোভনৰ বস্তু। এই চাৰিটা প্ৰলোভনক লৈয়েই পৃথিবীত বহু ওলট-পালট হয়। আজি গোটেইখন পৃথিবীক সাঙুৰি জলে, স্থলে, অন্তৰীক্ষে এইখন যি মহা সংগ্ৰাম চলিছে, তাৰো মূল এই চাৰিটা। সংৰক্ষণীৰ সেৱা কাৰ্য্যৰূপৰা বিৰত হবলৈ এই চাৰিওটা প্ৰলোভনেই অম্বিকাগিৰিক বহুবাৰ প্ৰৱল ভাৱে বেচি ধৰিছিল। অপৰ্য্যাপ্ত ধনৰ প্ৰলোভনে আহি তেখেতৰ আগত উপস্থিত হৈ কৈছিল,—তই সংৰক্ষণী এৰি মোক ধৰ—চকুত চমক লগোৱা অনিন্দ্য কপৰাশিয়ে তেখেতৰ ওচৰত আত্মদান কৰি অনুনয় বিনয় কৰিছিল, সংৰক্ষণীক তই এৰি

দি মোৰ ৰূপ সৌন্দৰ্য্য ভোগ কৰ,— ছল্লভ নোবেল প্ৰাইজৰ
প্ৰলোভনেও ইন্দ্ৰিত দি কৈছিল, তই সংৰক্ষণীক পৰিত্যাগ
কৰি সাহিত্য চৰ্চ্চাত মন পুতি লাগ, কবিতা লিখ, নাম, মান,
যশ, ধন সকলো পাবি। কিন্তু অম্বিকাগিৰিয়ে এক আঘাৰতেই
সকলোকে উত্তৰ দিলে যে, সংৰক্ষণীৰ ৰূপত মোৰ হৃদয় মন
উদ্ভাসিত হৈ আছে, সংৰক্ষণীৰ প্ৰেমত মোৰ জীৱনৰ তৃপ্তি
আপ্লুত হৈ আছে। সংৰক্ষণীক পালেই তোমালোক সকলোকে
মই পাম। সংৰক্ষণীক নাপালে মই সকলো হেৰুৱাম। ইমান
প্ৰেম অম্বিকাগিৰিৰ সংৰক্ষণীলৈ, ইমান আসক্তি অসম কেশ-
ৰীৰ অসম-মাতৃ আৰু অসমীয়া জাতিৰ সেৱালৈ। সেইবাবে,
বকুল বাগানৰ ডেকা শুকৰি শ্ৰীযুত আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা দেৱে
বায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ সংৰক্ষণীলৈ প্ৰেমৰ মাত্ৰা ব্যাখ্যা
কৰি এটা কবিতাৰ এঠাইত এইদৰে লিখিছিল :—

* * *
ধন, ৰূপ, মান, যশ, ঐশ্বৰ্য্য, সম্পদ,

নালাগে একোকে মোক গুচি যা আতৰি!—

* * *
সোৱা যে দেখিছো মই সৌন্দৰ্য্যৰ ৰাণী
সংৰক্ষণী প্ৰেয়সীয়ে দুইবালু মেলি,
জাতি-বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে অসম মাতৃৰ

সন্তানক চুস্বনেৰে ধৰে আকোৱালি।

*

*

*

অম্বিকাগিৰি পৃথিৱী বিজেতা (World Champion)

তিনিটামান উদাহৰণ দিলেই, অম্বিকাগিৰি যে এজন ৱাল্ড
চেম্পিয়ন, সেইটো পৰিষ্কাৰ হব।

১। “ডেকা অসম”ৰ দৰে সাদিনীয়া কাকত এখন অকলে
এজন মাত্ৰ লোকে নিজে সম্পাদক, নিজে কম্পোজিটৰ, নিজে
প্ৰেছমেন, নিজে পিয়ন, নিজে হকাৰ, নিজে কেন্ভাচাৰ, আৰু
আন সকলো কাম কৰি চলোৱা মানুহ পৃথিৱীৰ কোন ঠাইত
আছে আগুৱাই আহক বুলি চেলেক্স কৰি (ফেৰ পাতি) বহুবাৰ
অম্বিকাগিৰিয়ে মাতিছিল। কিন্তু কোনো নোলাল। য়ুৰোপ
আমেৰিকা পৰ্য্যটক ভাৰতৰ কমিউনিষ্ট নেতা মিঃ সোমেন্দ্ৰনাথ
ঠাকুৰ, আৰু আমেৰিকান ডেকা ডেকেৰী পৃথিৱী পৰ্য্যটক মিঃ এল,
পি, লাউইচ, আৰু মিচ. কেথেৰিন ভিলাই আহি নাই বুলি কৈলে।

২। বায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই তেখেতৰ চিৰসখা দেশ প্ৰসিদ্ধ
প্ৰকাণ্ড সৌকাৰ টোকোন ডাল হাতত লৈ খোজ কাঢ়ি গুৱাহাটীৰ
দৰে ১৮ বৰ্গ মাইলৰ ডাঙৰ নগৰ এখনত ৪০০।৫০০ শ গ্ৰাহকৰ
ঘৰে ঘৰে “ডেকা অসম” সপ্তাহে দি ফুৰি এবেলাতে শেষ কৰে।
তেখেতৰ কাম দেখি মানুহে তেখেতক কয়, আপুনি বাইচাইকেলকে
শিকি নলয় কিয়? অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰিয়ে আজিলৈকে
বাইচাইকেল চলাব নাজানে। সেইবাবে তেখেতৰ লগৰীয়া সকলে
তেখেত এই যুগৰ লোক নহয় বুলি ঠাট্টা কৰে। তেখেতে এই
সকলোখিনি কথাৰ একাঘাৰতে উত্তৰ দিয়ে যে, দুখীয়া, ভবিষ্যে

খোজ কাটি ফুৰা মানুহ বিলাকলৈ চাইকেল মোটৰৰ উপদ্ৰৱ, অৱজ্ঞা, ইতিকিং, ধ্বংস কৰিবলৈকেহে মই ভাবি দুখনেৰে চাইকেল' মোটৰ গাড়ীৰ লগত প্ৰতিযোগিতা চলাইছো। মই আজিৰ নতুন যুগৰ নতুন মানুহ নহলে এই মুখা পোৱা বৈজ্ঞানিক যুগৰ চাইকেল মোটৰক এইদৰে সাহেৰে চেলৈঞ্জ কৰিব পাৰো নে?

৩। এবাৰ গুৱাহাটীৰ আৰ্ল ল কলেজৰ ছাত্ৰ সকলে, ল-কলেজখন কেবছৰ মানৰ বাবে বন্ধ কৰি থব লাগে বুলি “ডেকা অসম”ত লিখা বাবে অসম-কেশৰী বায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াক “ডেকা অসমৰ বুঢ়া সম্পাদক” বুলি সম্বোধন কৰি “ডেকা অসম”লৈ এখন চিঠি লিখিছিল। সেই চিঠিৰ উত্তৰত বায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই ল কলেজৰ ডেকাসকলক চেলৈঞ্জ কৰি এই বুলি আহ্বান কৰিছিল :—আহা ডেকা ভাইসকল! মোৰ দৰে তোমালোকে একে লেঠাৰিয়ে লালি নিছিগাকৈ, এনেকি, চাহপানী এটুপি আৰু শৌচ প্ৰস্ৰাৱ পৰ্য্যন্ত বন্ধ কৰিও, একেৰাহে পুৱা ৫ টাৰ পৰা গধূলি ৫ টালৈকে পুৱা ১২ ঘট্টা “ডেকা অসম”ৰ দৰে একঘায়া (monotonous) কাম স্থিৰ মনেৰে কৰা আহি,—“ডেকা অসম”ৰ বোজা হাতত লৈ গোটেই খন গুৱাহাটী নগৰৰ ১৬।১৮ মাইল ৱাট খোজ কাটি এবেলাতে ঘূৰি ঘৰে ঘৰে “ডেকা অসম” ৪০০।৫০০ শ গ্ৰাহকক বিলাই ফুৰাহি। যদি পাৰা, তেতিয়াহে মোক কব পাৰিবা “ডেকা অসমৰ বুঢ়া সম্পাদক” বুলি। কিন্তু ডেকা এজনো আগবাঢ়ি

ওলাই নাহিল। অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰি প্ৰকৃততে ভীমকৰ্ম্মা, অসাধাৰণ, ৱাল্ড চেম্পিয়ন।

অম্বিকাগিৰি অনাড়ম্বৰ, সবল, চিধা।

আম বিলাক প্ৰত্যেকৰে একোটা থকা-নিতা, চলা-ফুৰা, আনৰ লগত ব্যৱহাৰ আৰু কথা-বতৰাত একোটা অভিজাত্যৰ আড়ম্বৰ আছে, একোটা ‘প’জ’ আছে। সকলো মানুহে সেই আড়ম্বৰ বা ‘প’জ’ৰ ওচৰ চাপিবলৈ ভয় কৰে, বা অধিকাৰ নাপায়। কিন্তু অম্বিকাগিৰিৰ ইমান গুণৰ আধাৰ হৈয়ো একো আড়ম্বৰ নাই, একো ‘প’জ’ নাই। গৱৰ্ণৰপৰা কুলী—কামিলা-লৈকে সকলোৰে লগত তেখেতে একেদৰে একো কোনো ‘প’জ’ নোহোৱাকৈ অনাড়ম্বৰ সবলভাৱে চলে। এনেকি, তেখেতে উদি গাৰে এখন মাত্ৰ গামোছা পিন্ধি ডাঙৰ সৰু নিৰ্বিশেষে সকলোৰে লগত একো সঙ্কোচনা নোহোৱাকৈ ফুৰে, দেখা কৰে, ব্যৱহাৰ কৰে, কথা-বতৰা হয়। ইয়াত আড়ম্বৰ অভিজাত্যৰ ‘প’জ’ লৈ অভিমানত ওফন্দি থকা ডাঙৰীয়া কোনো কোনোৱে মনত বেয়া পাব বুলি অম্বিকাগিৰিয়ে মুঠে মন নিদিয়ৈ। এই বাহ্যিক অনাড়ম্বৰ সবলতাৰ বাবেই দুখীয়া-দৰিদ্ৰ সকলোৱে নিজৰ প্ৰকৃত আপোন জন বুলি নিঃসংশয়ে অম্বিকাগিৰিৰ ওচৰলৈ গৈ বিপদ আপদত তেখেতৰ দিহা বুদ্ধি লয়। তেখেত সকলো বিষয়তে অতি সবল, অতি চিধা। কোনোবিধ

কূটনীতিৰ জটিলতা তেখেতৰ ওচৰত নাই। জটিলতা কূটলতাক তেখেতে অন্তৰৰ সৈতে ঘৃণা কৰে। সেইবাবেই অম্বিকাগিৰি নিৰ্ভীক, স্পষ্টবাদী, বেপৰোৱা অগ্ৰিয় সত্যবাদী।

অম্বিকাগিৰি নীতিবাদী

অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰিয়ে সকলো কাম এটা নিৰ্দিষ্ট নীতি লৈ কৰে, আৰু সেই নীতি কেতিয়াও ভঙ্গ নকৰে। তেখেতৰ “চেতনা” “সংৰক্ষণী” “ডেকা অসম” “শিক্ষা প্ৰচাৰ সমিতি”, “জাতীয় মহাসভা” আদি অনুষ্ঠানৰ সকলো ক্ষেত্ৰৰ কাম কাজত বিশেষ ভাৱে তেখেতৰ তাকেই দেখিছো। আমাৰ বহু বিলাক নেতা আৰু কাকতৰ একো নিৰ্দিষ্ট নীতি নাই। সময়ৰ সোঁতত সুবিধা অসুবিধা লৈ নীতি পৰিবৰ্তন কৰে। কিন্তু অম্বিকাগিৰিৰ আৰু তেখেতৰ “ডেকা অসম”ৰ নীতি কেতিয়াও সুবিধা অসুবিধা লৈ পৰিবৰ্তন হোৱা নাই। প্ৰথমৰ পৰাই সেই একেদৰেই ঠিক ৰাখিছে।

নেতৃত্বৰ আকাঙ্ক্ষাহীন অম্বিকাগিৰি

অম্বিকাগিৰিয়ে দেশৰ কামতেই গোটেই জীৱনটো কটালে, কিন্তু আজিলৈকে তেখেতৰ নেতৃত্বৰ বা মান, যশ, পদ মৰ্যাদাৰ আকাঙ্ক্ষা আমি দেখা নাপালোঁ। বহুতে তেখেতক এচেম্বলি,

লোকেলবোৰ্ড, মিউনিচিপালিটিলৈ কিয় নাযায় বুলি প্ৰশ্ন কৰে। তেখেতে সৰল সহজ ভাৱে এই বোৰলৈ যোৱাটো বৰ্তমানত ব্যৱসায়ৰ ছল বুলি হাঁহি মাৰি উত্তৰ দিয়ে আৰু কয়, যেতিয়া এছেম্বলী, লোকেলবোৰ্ড, মিউনিচিপেলিটি আদিলৈ যোৱাৰ উদ্দেশ্যই, ব্যৱসায় বুদ্ধিৰ ময়লাৰপৰা মুক্ত হৈ প্ৰকৃত দেশসেৱাৰ ভাৱত উদ্ধুদ্ধ হব, তেতিয়াহে তেখেতে সেইবিলাকলৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰিব। এই কথা তেখেতে বহুতবাৰ “ডেকা-অসম”ৰ যোগেদি অসমীয়া ৰাইজক কৈছে। এনেকি, কংগ্ৰেছ কমিটীৰ কিছুমান কৰ্তাৰ নীতি বিৰুদ্ধ চৰিত্ৰ আৰু কাৰ্য্য দেখি তেখেতে প্ৰাথমিক কংগ্ৰেছ সদস্যৰ বাহিৰে কোনো কাৰ্য্য নিৰ্বাহক কমিটীৰ সদস্য হৈও কোনোদিনাটো নেতৃত্ব কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা নাই।

আমাৰ এছেম্বলী, লোকেলবোৰ্ড, মিউনিচিপালিটি আদি নিৰ্বাচনৰ, এনেকি কংগ্ৰেছ কমিটীৰ সদস্য নিৰ্বাচনৰ সময়তো এই ব্যৱসায় বুদ্ধি লোকসকলৰ ভিতৰত কিমান বিচিত্ৰ ভাওনা দেখিবলৈ পাওঁ। কোনোৱে ভাও দিয়ে, দেশৰ বাবে তেওঁ বলিয়া হৈ উঠিছে, তেওঁক নিৰ্বাচন কৰি পঠিয়ালে তেওঁ দেশখন এহাত নোৱাৰিলেও অন্ততঃ এক আঙুলি ওপৰলৈ তুলিব। কোনোৱে ভাও দিয়ে, দেশৰ দুখীয়াৰ বাবে তেওঁৰ প্ৰাণ ফাটি যায়, তেওঁক নিৰ্বাচন কৰিলে দুখীয়াৰ দুখ মচি নিয়াদি নিব। তাৰ পাচত এই সকলৰ ভাও বিলাকৰ যৱনিকা কেনেকৈ পতন হয়, সেইবিলাক খবৰ আনি আটায়ে জানো।

বাহুল্য কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। কিন্তু অস্থিকাগিৰিয়ে এনে বিলাক বাৱসায় বুদ্ধিৰ সদায় বাহিৰত। সেই বাবেই আজি অস্থিকাগিৰি নেতৃত্বলিপ্সু নহৈয়ো অসমীয়াৰ প্ৰকৃত নেতা।

অস্থিকাগিৰিয়ে নিজকো বেহাই নিদিয়া

অস্থিকাগিৰিৰ আন এটা বিশেষত্ব মানুহৰ লাখৰ ভিতৰতো দেখা নাযায়। ৰাজহুৱা কামত আনৰ দোষ আৰু দুৰ্বলতা সমালোচনা কৰি নিজৰ দোষ ঢাকি ৰাখি ভণ্ডামিৰ মুখা পিন্ধি নেতৃত্ব কৰা লোক আমাৰ মাজত বহুত আছে, কিন্তু আনৰ দোষ সমালোচনা কৰাৰ দৰে নিজৰ দোষ আৰু সমালোচনাকো প্ৰকাশ্যে ৰাইজৰ আগত উলিয়াই দি নিজকো বেহাই নিদিয়া লোক অস্থিকাগিৰিৰ দৰে লাখৰ মাজতো এজন পোৱা নাযায়। ৰাজহুৱা বিষয়ত ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই আনক যিদৰে তীব্ৰ সমালোচনা কৰে, নিজকো সেইদৰে তীব্ৰ সমালোচনা কৰে। নিজৰ দোষ লুকুৱাই ৰাখি আনক সমালোচনা কৰি ভাল মানুহ বোলোৱা চৰিত্ৰ অস্থিকাগিৰিৰ নাই। ইয়াৰ প্ৰমাণ তেখেতৰ ডেকা অসমত পাছিয়ে পাছিয়ে পোৱা যায়। ডেকা-অসমত তেখেতে দিয়া “কি কি বিষয়ত মই নেতৃত্ব কৰিব পাৰোঁ” বোলা ২৪ দফা, আৰু “এজন ভনী নে ভনালৈ” বোলা নামৰ প্ৰবন্ধ বিলাক আৰু সংৰক্ষিত সভাৰ উপলক্ষে লিখা বহু কথা ইয়াৰ জ্বলন্ত নিদৰ্শন।

আমাৰ বহুত দুৰ্বলমনা নেতাই নিজৰ দোষ স্বীকাৰ কৰি ৰাইজৰ আগত উলিয়াই দিলে, তেওঁলোকে নেতৃত্বৰ আসনৰ পৰা খহি পৰাৰ ভয়ত পাৰ্থ্যমানে নিজ দোষ লুকাই ৰাখে। এনেকি, জঘন্য প্ৰণালীৰে আত্মৰক্ষাৰ বাবে দোষবিলাককো গুণ বুলি নানা তৰ্কৰে সাব্যস্ত কৰিবলৈও সঙ্কোচ বোধ নকৰে। কাৰণ, তেওঁবিলাকৰ নেতৃত্বৰ আসনৰ ভেটি, নৈতিক বল, সত্য আৰু আন্তৰিকতাৰ ওপৰত সুদৃঢ় নহয়। সেইবাবে নিজৰ ভুল ক্ৰটি, দোষ দুৰ্বলতা, স্বীকাৰ কৰা সাহসো তেওঁ বিলাকৰ নাই। কিন্তু তথাকথিত নেতৃত্বৰ আকাঙ্ক্ষাহীন অস্থিকাগিৰিৰ সেই শঙ্কা নাই। কোনোৱে তেখেতক ভাল পাই নেতা বুলিব বা কোনোৱে বেয়া পাই নেতাৰ আসনৰপৰা নমাই থব, এই ভয়ৰপৰা অস্থিকাগিৰি মুক্ত। কাৰণ, তেখেতৰ মনত নেতৃত্বৰ আকাঙ্ক্ষাতকৈ সত্য সেৱাৰ আকাঙ্ক্ষা প্ৰবল। সত্যৰ ভেটিত প্ৰতিষ্ঠা কৰিব নোৱাৰিলে, তেনে নেতৃত্বৰ একো মূল্য নাই বুলি অস্থিকাগিৰিয়ে ভালকৈ জানে। সেই বাবেই একফালে তেখেতে ৰাজহুৱা বিষয়ত যি দৰে নিৰ্ভয়ে কোনো এজনকো তীব্ৰ সমালোচনাৰপৰা বেহাই নিদিয়া, সেইদৰে প্ৰয়োজন মতে নিজৰ দোষ ক্ৰটিবিলাককো ৰাইজৰ আগত এতিলো সঙ্কোচ বোধ নকৰাকৈ উলিয়াই দিয়ে। কোনো এটা কথা ভুল বুলি বুজি পালে সেই ভুল তৎক্ষণাত সৰলভাৱে স্বীকাৰ কৰা সৎসাহ অস্থিকাগিৰিৰ বাহিৰে আন কোনো জন নেতাৰ আমি দেখা নাই।

নীতি বন্ধাত অম্বিকাগিৰিৰ কঠোৰতা

নিজৰ ভাতৰ নিমিত্তে চিন্তা নকৰিও “সংৰক্ষিণী সভা”ৰ জৰীয়ে অম্বিকাগিৰিয়ে কিমান অসমীয়াক ভাত দিছে, তাৰ লেখ-জোখ নাই। এই বিষয়ে গৱৰ্ণমেণ্ট আৰু চাহবাগিছা, বেলগুৱে, জাহাজ কোম্পানী, তেল কোম্পানী আদি নানা বিভাগ বিলাকত খবৰ কৰিলে জনা যায়। কিন্তু আচৰিত কথা, অম্বিকাগিৰিয়ে আন কোনো অসমীয়াৰ স্বার্থ হানি কৰি কোনো দিনাটো নিজৰ বা তেখেতৰ আত্মীয় কুটুম্ব কোনো এজনকো সেই সুবিধা দিবলৈ চেষ্টা কৰাৰ কথা কোনোৱে কব নোৱাৰে। তাবোপৰি, আত্মীয় কুটুম্বই হওক বা যি কোনো কৰ্মপ্ৰাৰ্থী অসমীয়া মানুহেই হওক, আমি ভালকৈ জানো, তেখেতে বিশেষকৈ সিবিলাকক চাকৰিতকৈ শিল্প আৰু বাণিজ্যৰ ফালেহে প্ৰৱল আকৃষ্ট মেলিবলৈ উপদেশ দিয়ে। তেখেতে দঢ়াই দঢ়াই কয়, শাক ভাত খাই হলেও মানুহ স্বাধীনচিতীয়া হৈ থকাটোহে বাঞ্ছনীয়। আদৰ্শৰ কাৰণে কষ্ট স্বীকাৰ পাৰ্শ্ব্যমানে কৰাই হৈছে তেখেতৰ আদৰ্শ। এইবাবে তেখেতৰ আত্মীয় কুটুম্ব বহুতে তেখেতক বেয়াও পায়।

বায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই কয় যে, তেখেতে হিন্দু মুছলমান খৃষ্টিয়ান-ট্ৰাইবেল্ চিডিউল্ড আদি কৰি খাচ অসমৰ খিলঞ্জীয়া অসমীয়া মাত্ৰককে আমাৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে সমান ঠাই দি একগোট অসমীয়া জাতিৰ সংগঠন আৰু স্বার্থ বন্ধাৰ কাৰণেহে

“সংৰক্ষিণী সভা” স্থাপন কৰিছে। ইয়াত সমূহ অসমীয়াৰ জাতীয় স্বার্থৰ বাহিৰে ব্যক্তিগত আত্মীয় কুটুম্বৰ ঠাই নাই। অসমৰ খিলঞ্জীয়া অসমীয়া হলেই হ’ল। “সংৰক্ষিণী সভা”ৰ জন্মদাতা, প্ৰতিপালক আৰু পৰিচালক হিচাপে এই নীতি তেখেতে সংৰক্ষিণীৰ গোটেইটো ১০।১১ বছৰীয়া জীৱন নিখুঁত আৰু অতি কঠোৰ ভাৱে বন্ধা কৰি কাম কৰিছে। এনেকি, নীতিৰ এই কঠোৰতা বন্ধা কৰিয়েই অম্বিকাগিৰিয়ে নিজৰ জোঁৱায়েকৰ বিৰুদ্ধেও এচেশ্বলী নিৰ্বাচনত প্ৰকাশ্যে কাম কৰিছিল।

আমাৰ বহু নেতা আছে যি সকলে ৰাজহুৱা ক্ষেত্ৰতেই হওক বা গৱৰ্ণমেণ্টৰ ঠাইতেই হওক কিবা অলপমান ক্ষমতা পালেই স্বীয় বিষয়ত নীতিতো ভঙ্গ কৰেই, নিজৰ অঙহী বঙহীৰ সুবিধা কৰি দি আনবিলাকৰ অসুবিধাও কৰে। কিন্তু অম্বিকাগিৰিয়ে সংৰক্ষিণী সভাৰ দৰে এনে প্ৰবল ৰাজহুৱা অনুষ্ঠানৰ শক্তি হাতত লাভ কৰিও, একমাত্ৰ সমূহ অসমীয়াৰ স্বার্থবন্ধাৰ চেষ্টাৰ বাহিৰে ব্যক্তিগত স্বার্থৰ বাবে এনে কাম কৰা নাই। সংৰক্ষিণীৰ নীতি কঠোৰ ভাৱে নিখুঁতকৈ বন্ধা কৰিছে।

অম্বিকাগিৰি স্বাধীন চিন্তাশীল

যিমানেই মহৎ নহওক, আনে এটা কথা কলেই, অম্বিকাগিৰিয়ে নিজহঁত বিসৰ্জন দি তাক নিমতে মানি নলয়। বিষয়টো স্বাধীন ভাৱে চিন্তা কৰি তাৰ সাৰ মৰ্ম গ্ৰহণ কৰে।

এই বাবেই নিখিল ভাৰত কংগ্ৰেছ মহাসভাৰ আদৰ্শৰ এজন একনিষ্ঠ ভক্ত হৈয়ো, অসমীয়া জাতিৰ নিজস্ব সমস্যাবোৰ স্বাধীন ভাৱে চিন্তা কৰি তেখেতে কাম কৰিছে। আন বহুবিলাক নেতাৰ দৰে নিজৰ অসমীয়া জাতিৰ চিন্তা বিসৰ্জন দি কংগ্ৰেছৰ কথা টিয়া চৰাইৰ দৰে মুখস্থ কৰি কোনোদিনাই তেখেতে কাম কৰা নাই। সেই বাবেই তেখেতৰ স্বাধীন চিন্তাৰ ভিতৰেদি বিশ্বজনীন, আন্তৰ্জাতিক, ভাৰতীয় আৰু প্ৰাদেশিক সকলো সমস্যা সমাধান কৰি জগতত চিৰশান্তি লাভ কৰিব পৰা তেখেতৰ “সংৰক্ষণী দৰ্শন” ওলাব পাৰিছে। এই “সংৰক্ষণী দৰ্শন” বিশ্বজনীনতা, আন্তৰ্জাতিকতা, ভাৰতীয় আৰু প্ৰাদেশিকতা সকলোৰে চিৰন্তন সমস্যাবোৰ সমাধানৰ কৰাৰ পক্ষে কিমান উপযুক্ত, সেই সম্পৰ্কে আন এক খণ্ডত আমি বহলাই কম।

অম্বিকাগিৰিৰ নিৰ্যাতনৰ জীৱন

সৰুৰপৰাই অম্বিকাগিৰিৰ নিৰ্যাতনৰ জীৱন। সামাজিক নিৰ্যাতন, গৱৰ্ণমেণ্টৰ নিৰ্যাতন, দাৰিদ্ৰ্য আৰু বিপদৰ নিৰ্যাতন অম্বিকাগিৰিৰ স্বাভাৱিক অৱস্থা। সেই বাবে কোনো বন্ধুৱে তেখেতৰ দুঃখ কষ্ট বা বিপদৰ কথা শুনি আচৰিত হোৱাৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিলে তেখেতে কয় যে, আচৰিত হবলৈ কি আছে? দুঃখ-কষ্ট আৰু বিপদেই মোৰ স্বাভাৱিক অৱস্থা।

ইয়াৰ বাহিৰ হলেই মই অস্বাভাৱিক অৱস্থাত পৰিম। ঠিক কথা। তেখেতৰ এই নিৰ্যাতন, দুঃখকষ্ট আৰু বিপদৰ কথা কবলৈ গ'লেও এখন ডাঙৰ পুথি হ'ব। নিৰ্যাতনৰ ইমান হান খোছেও অম্বিকাগিৰিক ক্ষতবিক্ষত দুৰ্বল কৰি অসমীয়া জাতিৰ মঙ্গল সাধন কৰা প্ৰচেষ্টাৰপৰা এক মুহূৰ্তৰ বাবেও নিবস্ত কৰিব পৰা নাই। এক মুহূৰ্তৰ বাবেও তেখেতক আদৰ্শচ্যুত কৰিব পৰা নাই।

অম্বিকাগিৰিৰ ভবিষ্যৎ আৰু দূৰদৰ্শী

অম্বিকাগিৰিৰ ভবিষ্যৎ বাণীৰ সত্যতা বিষয়ে আমি বহুত প্ৰমাণ পাইছো। এই সম্বন্ধে বেচি একো ক'ব নালাগে। ইংৰাজীত যাক Statesmanship (ৰাজনীতিজ্ঞ) বুলি কয়, সেইটো প্ৰকৃত ভাৱে অম্বিকাগিৰিত বাদে আন কোনো অসমীয়া নেতাৰ ওচৰত বিশেষকৈ দেখা পোৱা নাই। তেখেতৰ “চেতনা” আৰু “ডেকা-অসম”ৰ সম্পাদকীয় বিলাক মন দি পাঢ়লেই সকলোৱে বুজি পাব। তেখেতে ডিমচাইল্ড সমস্যা, অসমলৈ মৈমনচিঙীয়া, নেপালী আদি বিদেশী আমদানীৰ সমস্যা, লাইন সমস্যা, শ্ৰীহট্ট সমস্যা আদি অসমীয়াৰ জাতীয় সমস্যাবিলাকৰ বিষয়ে ২০।২৫ বছৰ আগতে যি যি অনুমান কৰি অসমীয়া ৰাইজক সতৰ্ক কৰি দি আহিছিল, অসমীয়াই মনোযোগ নিদিয়াত আজি ঠিক সেইবিলাক সমস্যাই অসমীয়াৰ কান্ধত দানৱ হৈ

উঠিছে। ভাৰতক ঘাই বৰ্ণক্ষেত্ৰ কৰি বৃটিছ সাম্ৰাজ্যবাদী এই যুদ্ধখন চলোৱা হ'ব বুলি ২৥০ বছৰ আগতে “ডেকা-অসমত” তেখেতে যি অনুমান কৰিছিল, আজি ভাৰতৰ ভাগ্যত সেয়ে ঘটিল। পৃথিবীত স্থায়ী শান্তি স্থাপন কৰা বিষয়ত যি উপায় দেখুৱাই ইং ১৯১৬ চনতে “জগতৰ শেষ আদৰ্শ আৰু বিশ্বব্যাপি শান্তি স্থাপনৰ উপায়” নামে সৰু পুথি এখন প্ৰকাশ কৰিছিল, ইং ১৯১৯ চনত ২য় বছৰৰ ‘চেতনা’ৰ সম্পাদকীয় স্তম্ভত “ভবিষ্যৎ স্বৰাজ তত্ত্ব” নামে যি ধাৰাবাহিক প্ৰবন্ধ লিখিছিল, কি জানোবা শেহত অম্বিকাগিৰিৰ সেই কথাও ফলে।

এই সম্পৰ্কে এটা ঘটনাৰ উল্লেখ কৰা উচিত হ'ব। ইং ১৯২০ চনত অসহযোগ আন্দোলনৰ বাণী লৈ, মহাত্মা গান্ধী, মোলানা মহম্মদ আলী, মোলানা আজাদ চোভানী আদি কংগ্ৰেছ নেতা সকল যেতিয়া গুৱাহাটীলৈ আহে, তেতিয়া স্বৰ্গীয় কস্মবীৰ বৰদলৈ ডাঙৰীয়াৰ ঘৰত অসমৰ কংগ্ৰেছ কৰ্মী সকলক লৈ এখন মেল বহে। এই কথাটো আগতে আন প্ৰসঙ্গত এবাৰ উল্লেখ কৰা হৈছে যদিও, ইয়াত অম্বিকাগিৰিৰ ভৱিষ্যৎ দৰ্শিতা উপলক্ষে পুনৰ উল্লেখ কৰা হ'ল। সেই মেলত কস্মবীৰ বৰদলৈ ডাঙৰীয়াই অম্বিকাগিৰিক হাতত ধৰি নি মহাত্মা গান্ধীৰ ওচৰত এইদৰে পৰিচয় কৰায় :— Mahatmajee He is our young rising poet who anticipated your non-violent non-co-operation through

his beautiful songs some four or five years before অৰ্থাৎ মহাত্মাজী ! এওঁ আমাৰ উঠি অহা ডেকা কবি যিজনে তেওঁৰ সুন্দৰ গীত বিলাকৰ ভিতৰেদি আপোনাৰ নন-ভায়োলঞ্চৰ কথা ৪৫ বছৰ আগতে অনুমান কৰিছিল। এই পৰিচয় পাই মহাত্মাজীয়ে ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াক পিঠিত থপৰিয়াই আনন্দ প্ৰকাশ কৰে।

অম্বিকাগিৰিৰ যে প্ৰকৃত ৰাজনীতিজ্ঞ দূৰদৰ্শিতা (Real statesmanship) আছে, তাক নিঃসন্দেহে ক'ব পাৰি। তেখেতে ২০২৫ বছৰ আগতে বঙালী জাতিৰ চৰিত্ৰ আৰু ছবাকাজ্জা সম্পৰ্কে যি কৈছিল, আজি পৰিষ্কাৰকৈ বঙালীৰ সেই চৰিত্ৰ আৰু ছবাকাজ্জা গোটেইখন ভাৰতত ফুটি ওলাইছে। ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই তেতিয়াতে বঙালীসকলৰ চৰিত্ৰ বিশ্লেষণ কৰি তেখেতৰ “চেতনাত” আৰু আন বহু প্ৰসঙ্গত কৈছিল, যে জাৰ্মান জাতিয়ে উচ্চাভিলাষ মনোবৃত্তিৰে যি ছবাকাজ্জা লৈ গোটেই য়ুৰোপত অশান্তি সৃষ্টি কৰিছে, ছবাকাজ্জা অভিমানী বঙালী জাতিয়েও সেইদৰে গোটেই ভাৰতৰ ভবিষ্যৎ শান্তি ভঙ্গ কৰিব। কংগ্ৰেছৰ বিৰুদ্ধে আৰু ৰাষ্ট্ৰভাষা হিন্দীৰ বিৰুদ্ধে চলা, আৰু অসম, বিহাৰকে আদি কৰি ভাৰতৰ সকলো কেখন প্ৰদেশতে বঙালীয়ে যি উপদ্ৰৱ লগাইছে, তাৰ পৰা বঙালী সম্বন্ধে অম্বিকাগিৰিৰ ভৱিষ্যদ্বাণী হুবহু ফলিয়াইছে।

ভাৰতৰ সাম্প্ৰদায়িক সমস্যা সম্পৰ্কেও ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই “সংৰক্ষণী সভা”ৰ পক্ষৰপৰা সমাধানৰ যি পথ কংগ্ৰেছৰ

আগত উপস্থিত কৰিছিল সেইটোও তেখেতৰ প্ৰকৃত Statesman like (প্ৰকৃত ৰাজনীতিজ্ঞৰ) আছিল। আমাৰ মতে, অম্বিকাগিৰিৰ সেইমত যদি কংগ্ৰেছে গ্ৰহণ কৰি কাম কৰিলেহেঁতেন তেন্তে মুসলিম লীগ, হিন্দুসভা বা আন সাম্প্ৰদায়িক অনুষ্ঠান বিলাকে ভাৰতৰ সমস্যা আজি ইমানখিনি জটিল কৰি তুলিব নোৱাৰিলেহেঁতেন।

অসম-কেশৰী অম্বিকাগিৰিয়ে কৈছিল যে, ভাৰতৰ দৰে ইমান এখন বিশাল দেশত সকলো ৰকমৰ সাম্প্ৰদায়িক সমস্যা, প্ৰাদেশিক জাতীয় ভিত্তিত সমাধান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলেহে ফল ধৰিব। তেতিয়া যুক্ত-ভাৰত গঠন কৰাত একো বিপদ নহব। ভাৰতীয় ভিত্তিত চেষ্টা কৰিলে সি সাম্ৰাজ্যবাদ আৰু শোষণবাদৰ গঢ় লৈ অখণ্ড ভাৰতৰ একতাত আৰু মুক্তিত মাৰাত্মক বিপদ উপস্থিত কৰিব। ভাৰতৰ ভাগ্যত আচলতে আজি সেয়ে ঘটছে। ধৰ্মৰ নাম লৈ মুছলমান সকলে, শ্ৰেণীৰ নাম লৈ অনুন্নতসকলে আৰু ভাষাৰ নাম লৈ বঙালী সম্প্ৰদায়ে সাম্ৰাজ্যবাদিক শোষণবৃত্তিৰ মোহত পৰি অখণ্ড ভাৰতক খণ্ড-বিখণ্ড কৰি ভাৰতৰ আৰু প্ৰদেশ কেখনমানৰ ভাগ্যত চিৰকালৰ বাবে কালিমা সানিবলৈ উদ্যত হৈছে।

ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ প্ৰতিস্থাপিত সংৰক্ষণী সভা, শিক্ষা প্ৰচাৰ সমিতি, জাতীয় মহাসভা সকলোতে তেখেতৰ ৰাজনীতিক দূৰদৰ্শিতা দেখা যায়। আমাৰ আন সকলৰো যদি তেনে দূৰদৰ্শিতা থাকিলেহেঁতেন, অসমৰ অসমীয়া জাতিৰ অৱস্থা

আজি এনে খালত পৰা সঙ্কটজনক হৈ উঠিলেহেঁতেন। সংৰক্ষণীৰ অন্যতম মূলকথা আছিল যে সাম্প্ৰদায়িক সংখ্যা লঘিষ্টৰ উপদ্ৰৱ থাকিলে জাতি গঠন কেতিয়াও হব নোৱাৰে। এই সংখ্যা লঘিষ্টৰ উপদ্ৰৱ প্ৰাদেশিক জাতীয় ভিত্তিত নোহোৱা কৰিব নোৱাৰিলে, ভাৰতীয় বিশাল ক্ষেত্ৰত বোৱাই দি জাতীয় সাঁচত তাক কেতিয়াও গঢ় দিব পৰা নহব। তেতিয়া সাম্প্ৰদায়িক সংখ্যা লঘিষ্টৰ আবদাৰটোৱে গৈ গৈ সাম্ৰাজ্যবাদিক শোষণৰ মূৰ্তি ধৰিব। সেইবাবে, ৰায় চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই কয়, যে সংখ্যা-লঘিষ্ট লোকসকলক সকলোৰে সমান ক্ষমতা দি সকলো আসোৱাহ মাৰি প্ৰাদেশিক জাতীয়তাৰ স্বাৰ্থত একগোট খুৱাই, প্ৰদেশৰ একেটা মাত্ৰ জাতীয় স্বাৰ্থত সংখ্যা গৰিষ্ঠ কৰি, বৃহত্তৰ ভাৰতীয় জাতি সংগঠনৰ যত্ন কৰিলেহে ফল ধৰিব। নহলে ভাৰত খণ্ড-বিখণ্ড হব, বিৰাট স্বাৰ্থত লগ লগোৱা কঠিন হব। আজি মিঃ জিন্নাৰ পাকীস্থানৰ দাবীত অম্বিকাগিৰিৰ কথাই ঠিক হৈ উঠিছে।

অম্বিকাগিৰি অসমীয়া প্ৰাণ

অম্বিকাগিৰিয়ে সদায় অসমীয়াৰ দোকানৰপৰা বস্তু কিনে, আৰু কেতিয়াও দোকানৰ বাকী নাথায়, যিটো প্ৰত্যেক অসমীয়াৰে আদৰ্শ হোৱা উচিত। অনা-অসমীয়াতকৈ বেচি দাম হলেও তেখেতে অসমীয়া দোকানৰহে বস্তু খায় আৰু লয়। কোনো

কোনো অসমীয়াৰ দোকানত তেখেতক লগা বস্তু যদি নাথাকে, তেন্তে, অনা-অসমীয়াৰ দোকানৰপৰা বহু বস্তু তেখেতে ব্যৱহাৰকে নকৰে। যদি কাচিৎ কেতিয়াবা কৰেও, সেইটো নকৰিলে হয়তো, তেখেতৰ লৰা-ছোৱালী বা নিজৰ স্বাস্থ্যৰ বিশেষ অন্তায় হব, তেনে অৱস্থাতহে কৰে। নিজৰ বা পৰিয়ালৰ ভোগ-বিলাসৰ পৰিতৃষ্টিৰ বাবে কেতিয়াও নকৰে।

অম্বিকাগিৰিয়ে কয়, অসমীয়াক অসমীয়াই সহায় নকৰিলে সহায় কৰিব কোনে? অনা-অসমীয়াৰ প্ৰতিযোগিতাত অসমীয়াই বেহা-বেপাৰৰ আৰ্থিক ক্ষেত্ৰত আগুৱাব নোৱাৰিব। এই সহানুভূতিৰ ভাই ভাই ভাৱটোৱেই অসমীয়াৰ মূলধন। এই মূলধন অসমীয়াৰ ভিতৰত যিমানে প্ৰৱল হব, তিমানেই অসমৰ বেহাবেপাৰত অসমীয়া জাতি আগ বাঢ়িব পাৰিব।

তেখেতে আক কয়, বিদেশীৰ লুণ্ঠিত আৰু শোষিত অৰ্থহীন অসমীয়াই বহু যত্ন কৰি সামান্য মূলধন লৈ এখন দোকান বা যি কোনো কাৰবাৰ আৰম্ভ কৰিছে, তাৰ পৰা যদি বাকী খাই বহুদিনলৈ ধন আদায় দিয়া নহয়, তেন্তে অসমীয়া দোকানী কাৰবাৰীয়ে গা কৰিব নোৱাৰিব। এই বুলিয়ে অম্বিকাগিৰিয়ে অসমীয়া দোকানীৰ দোকানৰ পৰা বাকী নাথায়। যদি কেতিয়াবা হাতত পইচা নাথাকে, তেন্তে সেই বস্তুও নাথায়। ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই আক কয়— অসমীয়া গ্ৰাহকবিলাক যেনে বাকী খাই কাৰবাৰক নমৰা সৎ হব লাগে, অসমীয়া দোকানী কাৰবাৰীবিলাকো সেইদৰে

বস্তুৰ ওজন দিয়াত, কিনা মিলা কৰাত, দৰ দামত, খাটী জোখত, তেনে সৎ হব লাগে। তেহে অসমীয়া সৎ গ্ৰাহক আৰু সৎ দোকানীৰ পৰস্পৰৰ সহযোগিতাত অসমৰ বেহা-বেপাৰ গোটেইখিনি লাহে লাহে অসমীয়াৰ হাতলৈ আহিব। সাধাৰণ অনা-অসমীয়াবোৰৰ দৰে ঠগ প্ৰৱঞ্চনা, চোৰা-চুৰি, ছল-কৌশলৰ ওপৰত অসমীয়াই কাৰবাৰ কৰিবলৈ কেতিয়াও আৰম্ভ কৰিব নালাগে। অম্বিকাগিৰিৰ এই মূল্যবান কথাখিনি প্ৰতিজন অসমীয়া গ্ৰাহক আৰু দোকানীয়ে মৰ্মে মৰ্মে উপলব্ধি কৰি আখৰে আখৰে প্ৰতিপালন কৰা উচিত।

অম্বিকাগিৰি আদৰ্শবাদী আৰু আশাবাদী

অম্বিকাগিৰিৰ “সংৰক্ষণী দৰ্শন”ত অতি উচ্চ আদৰ্শবাদৰ যি স্বচ্ছ অন্তঃসলিলা ধাৰা এটা প্ৰাণৱন্ত সত্যৰ জয়গীত গাই চলি আছে, সি, বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ অণু পৰমাণুৰপৰা বিৰাট গ্ৰহ নক্ষত্ৰক একেদাল সূতাৰে সাঙোৰাৰ দৰে, মানৱ জগতত ব্যক্তিগত জীৱন, পাৰিবাৰিক জীৱন, সামাজিক জীৱন, জাতীয় জীৱন, আন্তৰ্জাতিক জীৱন, বিশ্বজিনি জীৱনৰ সকলো সমস্যাৰ একেটা প্ৰাণৱন্ত পোহৰেই প্ৰভাযুক্ত কৰি ৰাখিছে। দুঃখৰ কথা, অসমীয়া মনিষী এজনৰ মস্তিষ্কপ্ৰসূত “সংৰক্ষণী ফিলছফী” অসমীয়া জাতিয়ে নিজৰ বুলি আদৰ কৰি বুজিবলৈ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰা নাই। কিন্তু এই “সংৰক্ষণী ফিলছফী”

যদি কোনো জ্ঞানপিপাসু মেধাবী চিন্তাশীল লোকে সম্যক-ভাৱে আলোচনা কৰে, তেন্তে দেখিব, সাম্ৰাজ্যবাদ, ধনবাদ, সাম্যবাদ, সমস্বত্ববাদ আদি সকলো “বাদ”কে সমন্বয়লৈ আনি বৰ্তমান স্বার্থৰ খোৱা কামোৰাত জ্বলাকলা হোৱা জগতক শান্তি দিয়াৰ বিষয়ত ই কিমান সত্য, ই কিমান উপযোগী। এই উচ্চ আদৰ্শবাদৰ উদ্ভাৱক শ্ৰেষ্ঠা বুলিয়ে ৰায় চৌধুৰী ঘোৰ আশাবাদী শৃঙ্খলিত সিংহ। তেখেতৰ অন্তৰত নিৰাশাই ঠাট্টা নাপায়। এই সম্পৰ্কেও আন এখণ্ডত বহলাই কোৱা হব। ৰায় চৌধুৰীৰ “সংৰক্ষণী দৰ্শন” মানৱ সমাজলৈ এটা অপূৰ্ব দান।

অম্বিকাগিৰি বঙালী বিদ্বেষী নহয়, বঙালী-বন্ধুহে

বঙালীয়ে কেৱল নহয়, আমাৰ বহুত অসমীয়াইয়ো ৰায়-চৌধুৰী ডাঙৰীয়াক বঙালখেদা আন্দোলনৰ গুৰি বঙালী বিদ্বেষী বুলি কয়। অম্বিকাগিৰিক বা তেখেতৰ আন্দোলনক আচলকৈ বুজিবলৈ আগ্ৰহ নকৰাটোৱে যে এনে অলমুক মন্তব্যৰ মূল, সেই কথা নকলেও হব। আমি জানো, অম্বিকাগিৰি বঙালী বিদ্বেষী নহয়, বঙালী বন্ধুহে। প্ৰকৃততে আমি দেখা পাইছো, বহু বঙালী পৰিবাৰৰ লগত ৰায়চৌধুৰী ডাঙৰীয়াৰ পাৰিবাৰিক বন্ধু-ত্বই এই কথা সঁচাকৈ প্ৰমাণ কৰে। মহাত্মাজী যি দৰে ইংৰাজ বিৰোধী নহয়, ইংৰাজৰ বন্ধু, সিদৰে অম্বিকাগিৰিও বঙালী

বিৰোধী নহয়, বঙালীৰ বন্ধু, কিন্তু বঙালীয়ানাৰহে বিৰোধী। এই বিষয়ে তেখেতৰ স্পষ্ট মত আন এক খণ্ডত সংৰক্ষণী ফিলছফী প্ৰসঙ্গত কোৱা হব।

অম্বিকাগিৰি বহুবিষয়ত প্ৰথম পথ প্ৰদৰ্শক

অম্বিকাগিৰি বহুত বিষয়ত বৰ্তমান অসমৰ প্ৰথম পথ প্ৰদৰ্শক। এক চিচাপে তেখেতক বহু বিষয়ত অসমৰ যুগান্তকাৰী জনক বুলিও কব পাৰি।

১। অসমীয়াৰ ভিতৰত এহাশুধীয়া আৰু সুদীৰ্ঘ ৰাজনৈতিক নিৰ্যাতিত জীৱন আৰম্ভ কৰে পোনতে অম্বিকাগিৰিয়ে ইং ১৯০৪ চনৰ পৰা একেৰাহে আজিলৈকে প্ৰায় ৪০ বছৰ।

২। অসমীয়াৰ ভিতৰত ৰাজৰোষত সুদীৰ্ঘ কালৰ বাবে প্ৰথম অন্তৰীণ হয় একমাত্ৰ অম্বিকাগিৰিয়ে ইং ১৯০৮ চনৰ পৰা ১৯১৫ চনলৈকে পূৰা ৮ বছৰ।

৩। অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰথম ৰাজনৈতিক কিতাপ বাজেয়াপ্ত হয় অম্বিকাগিৰিৰ “শতধাৰ” ইং ১৯২৪ চনত, যি আজিলৈকে মুক্ত হোৱা নাই।

৪। অসমীয়া ৰাজনৈতিক বন্দীৰ ভিতৰত কৰ্তৃপক্ষৰ অগ্ৰায় আচৰণ প্ৰতিৰোধ কৰা বাবে জেল আইনৰ সশ্ৰম কাৰাদণ্ডৰ সৈতে সকলোকেইটা কঠোৰ শাস্তি ভোগ কৰে একমাত্ৰ অম্বিকাগিৰিয়ে সুদীৰ্ঘ দুবছৰ কাল।

৫। অসমীয়া সাহিত্যত পোন প্ৰথমে ৰাজনৈতিক নাটক লিখে আৰু অভিনয় কৰায় অম্বিকাগিৰিয়ে ! তেখেতৰ “ভাৰত মাতা” নামেৰে এখন নাটক সেই স্বদেশী আন্দোলনৰ সময়ত ইং ১৯০৪ চনত গুৱাহাটী কলেজিয়েট স্কুল প্ৰাঙ্গনত ছাত্ৰসকলৰ দ্বাৰা অভিনীত হয়। আৰু পুলিছে তেতিয়াই তাৰ পাণ্ডুলিপিখন লৈ গৈ নষ্ট কৰে। ইং ১৯১২ চনত তেখেত অন্তৰীণ হৈ থকা কালত বৰপেটাত লিখে “কল্যাণময়ী” নাটক, আৰু সি তেতিয়াই বৰপেটাৰ কলেজীয়া ডেকাদলৰ দ্বাৰা অভিনীত হয়। তাৰ বহু বছৰ পাচত এই নাটক “আৱাহন”ত খণ্ড খণ্ডকৈ প্ৰকাশিত হয়; আৰু তাৰে দুটা অঙ্ক কলিকতাৰ “হিজ মাষ্টাৰ ভয়েচ” কোম্পানীত গ্ৰামোফ’নৰ ৰেকৰ্ড হয়। এই কোম্পানীৰ মেনেজাৰে কৈছে—এই ৰেকৰ্ড কেখন সকলো অসমীয়া ৰেকৰ্ডতকৈ তিনিগুণ বেচি বিক্ৰী হৈছে।

৬। অসমীয়া সাহিত্যত বিশ্বজনীন সমস্যা লৈ অভিনয় পৰিকল্পনাৰে সম্পূৰ্ণ নতুন দৃষ্টি আৰু নতুন ৰচনা ভঙ্গীৰে সম্পূৰ্ণ নিজস্ব ভিত্তিত অভিনয় মৌলিক চিন্তাৰ ধাৰা বোৱায় সৰ্ব প্ৰথমে অম্বিকাগিৰিয়ে। তেখেতৰ “জগতৰ শেষ আদৰ্শ আৰু বিশ্বব্যাপী মহাশান্তি স্থাপনৰ উপায়”, “ভবিষ্যৎ স্বৰাজ তত্ত্ব” “সংৰক্ষণী ফিলছফী” আদি ৰচনাবোৰ সম্পূৰ্ণ নিজস্ব মৌলিকতা, নিজস্ব দৃষ্টি ভঙ্গী আৰু নিজস্ব ৰচনা ভঙ্গীৰে অসমীয়া সাহিত্যত এটা অমূল্য সম্পদ গোট খুৱাইছে। তেখেতৰ “চেতনা”ত খণ্ড খণ্ডকৈ প্ৰকাশ হোৱা “স্বৰ্গমৰ্ত্য ডাক বিভাগ”

নামৰ ৰচনাখিনিও অসমীয়া সাহিত্যত অভিনয় উপাদেয় সম্পদ। মহৰ্ষি কমলাকান্তৰ ৰচনাযো মৌলিক চিন্তাৰে অসমীয়া সাহিত্যক বহুখিনি সমৃদ্ধশালী কৰিছে। কিন্তু তেখেতৰ মূল উৎস হৈছে পুৰণি—বেদ, উপনিষদ, পুৰাণ, মহাভাৰত আদি আৰ্য্য সাহিত্যবোৰ। কিন্তু অম্বিকাগিৰিৰ উক্ত ৰচনাবোৰৰ মূল উৎস তেখেতৰ সম্পূৰ্ণ নিজস্ব, সম্পূৰ্ণ নতুন আৰু অভিনয় মৌলিক। কোনো পুৰণি সাহিত্যৰ চিন্তাধাৰাত তাৰ চিন থকা পোৱা নাই।

৭। অসমীয়া সাহিত্যত বৰ্তমান কালৰ কচি সঙ্গত কৰি পোন প্ৰথমতে গীতাভিনয় লিখি, “সনাতন সঙ্গীত সমাজ” নামে এখন অনুষ্ঠান খুলি তাৰ দ্বাৰা “জয়দ্রথ বধ” আৰু “ভক্ত-গোবৰ” অভিনয় কৰাই, বৰপেটাৰপৰা বঙালী গীতাভিনয় আৰু বঙালী সঙ্গীতৰ ভিখাছন কৰে অম্বিকাগিৰিয়ে। তেতিয়াৰ পৰাহে অসমৰ গাঁৱে-ভূঞা বঙালী যাত্ৰাগানৰ ঠাইত আধুনিক কচিৰ উপযোগীকৈ অসমীয়া যাত্ৰাগান চলিবলৈ আৰম্ভ কৰে। এই সম্বন্ধে ৬ষ্ঠ বছৰৰ “আসাম বান্ধৱ”ত কন্দৰ্পকুমাৰ বৰুৱাই বহুলাই লিখিছে।

৮। অসমীয়া সাহিত্যত পোন প্ৰথমে মিষ্টিচিজিৰ ধাৰা বোৱায় অম্বিকাগিৰিয়ে। তাৰ সাক্ষী তেখেতৰ বিখ্যাত অমৰ কাব্য “তুমি” আৰু “বীণা”।

৯। অসমীয়া সাহিত্যত ওজস্বিতা প্ৰবৰ্তায় পোনতে অম্বিকাগিৰিয়ে, তেখেতৰ জাতীয় সঙ্গীতবোৰৰ ওজঃ গুণে অসমীয়া ভাষা সাহিত্যক বিশেষ চহকী কৰিছে। এই সম্পৰ্কে সু-

সাহিত্যিক আৰু নিৰপেক্ষ সমালোচক শ্ৰীযুত ডিব্ৰুগড় নগৰ এম, এ, আদিৰ মতামত চাওক।

১০। অম্বিকাগিৰিৰ ওজঃপুণ সম্পন্ন গীতি কবিতাবোৰেই ইংৰাজীত অনুবাদিত হৈ “Songs of the Cell” নামেৰে পৃথিবী আকাৰেৰে ছপা হৈ ব্যক্তিগত ভাৱে অসমীয়া কবিক বিশ্ব-সাহিত্যৰ সুখী সমাজত পোন প্ৰথমে যোগ দিব পৰা কৰে।

১১। অসমীয়া আলোচনীত গতানুগতিক গাঁথি ভাঙি প্ৰথমতে স্বাধীন চিন্তাৰ জোঁৱাৰ তোলে “চেতনা”ত অম্বিকা-গিৰিয়ে। “চেতনা”ৰ আগতে কোনোখন কাকততে তেনে নিৰ্ভীক আৰু শক্তিশালী স্বাধীন চিন্তা নাছিল।

১২। সম্পাদকৰ পৰা আৰম্ভ কৰি প্ৰেছমেন, কম্পোজিটৰ, ডিষ্ট্ৰিবিউটৰ, হকাৰ আদি সকলো কাম অকলে এজন মানুহে কৰি, অসমীয়া ভাষাত উচ্চ শ্ৰেণীৰ বিশিষ্ট লিখন-ভঙ্গীৰে এক মাত্ৰ মতৰ কাকত (Views Paper) চলায় পোন প্ৰথমে অম্বিকাগিৰিয়ে। “ডেকা অসম”।

১৩। অসমত পোন প্ৰথমতে অনাথ আশ্ৰম খোলে অম্বিকাগিৰিয়ে পণ্ডিত লক্ষ্মীনাথায়ণ শাস্ত্ৰীৰ সহযোগত ইং ১৯২৪ চনত “লালা লাজপৎ বায় অনাথ আশ্ৰম।”

১৪। জাত মুছলমানৰ ৯ বছৰীয়া পিতৃমাতৃহীন ছোৱালীক নিজ সন্তানৰ দৰে ঘৰত ৰাখি হিন্দুত্বত তুলি লৈ হিন্দুৰ লগত বিয়া দিয়ে পোন প্ৰথমে অম্বিকাগিৰিয়ে। তাই লখা-ছোৱালীৰ সৈতে এতিয়াও গুৱাহাটীত আছে।

১৫। বৰপেটাত ইং ১৯১০ চনত “গৰীব সমাজ” স্থাপন কৰি সাম্যবাদৰ (Socialism) বাণী প্ৰথমে আমাৰ ইয়াত শুনায় অম্বিকাগিৰিয়ে।

১৬। অসমীয়া বৰগীত আৰু বৰগীতৰ সুৰলৈ বৰ্ত্তমান কচিৰ শ্ৰদ্ধা আৰু আগ্ৰহ জন্মায় পোন প্ৰথমে অম্বিকাগিৰিয়ে। ইং ১৯১৫ চনত ডিব্ৰুগড়ৰ ৩৮শ্ৰমবীৰ নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈৰ সভাপতিত্বত বহা “অসম এছোছিয়েশ্যন”ৰ অধিবেশনত বৰগীতৰ সুৰত “হায় এয়েনে ভাৰতধাম” নামে তেখেতৰ স্বৰচিত গীতটো ওপৰা ওপৰিকৈ দুবাৰ গাই শুনাই উপস্থিত সমজুৱাক মুগ্ধ কৰিছিল। ইং ১৯১৫ চনত ৩৮শ্ৰমবীৰ বেজবৰুৱাৰ সভাপতিত্বত বহা অসম ছাত্ৰ সন্মিলনত পুৱাতে মাধৱদেৱ ৰচিত “তেজৰে কমলাপতি পৰভাতে নিন্দ” বৰগীতটো গাই উপস্থিত সমজুৱাৰ পৰা জাউৰিয়ে জাউৰিয়ে কৰতালি আৰু “ধন্যবাদ” পাইছিল। তাতেই অসম এছোছিয়েশ্যনৰ অধিবেশনত বৰগীতৰ সুৰত তেখেতৰ স্বৰচিত “হে জনমভূমি জননী আমাৰ শান্তি সাধনা স্বৰ্গ” নামে প্ৰসিদ্ধ গীতটো খুব সফলতাৰে কোৰছাত গোৱা হৈছিল। তেতিয়াৰেপৰা বৰগীতলৈ আধুনিক গায়ক সকলৰ ৰাপ জন্মে আৰু সভা-সমিতিত, ৰঙ্গমঞ্চত, আনন্দ-ধেমালিত একো সঙ্কোচ বোধ নকৰাকৈ সকলোৱে বৰগীত গাবলৈ আৰম্ভ কৰে।

১৭। অসমত পোন প্ৰথমে মেনুফেক্চাৰিং কেমিকেল ৱাৰ্কছ খোলে অম্বিকাগিৰিয়ে—“কামৰূপ মায়াবিনী কেমিকেল ৱাৰ্কছ” ইং ১৯২৭ চনত।

১৮। অসমত বৈজ্ঞানিক প্ৰণালীৰে ভাৰতীয় সঙ্গীত শিক্ষাৰ নিয়মমতে গুৱাহাটীত “কামৰূপ সঙ্গীত বিদ্যালয়” স্থাপন কৰে প্ৰথমতে অম্বিকাগিৰিয়ে। ইং ১৯২৬ চনত।

১৯। শতধা বিচ্ছিন্ন অসমীয়া জাতি সংগঠনৰ পৰিকল্পনা কৰি সেই উদ্দেশ্যে কাম কৰে পোন প্ৰথমে অম্বিকাগিৰিয়ে “সংৰক্ষণী সভা”ৰ যোগেদি।

২০। অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম উদ্যোক্তা অম্বিকাগিৰি। এই সম্পৰ্কে বসৰাজ সুসাহিত্যিক শ্ৰীযুত দণ্ডীনাথ কলিতা ডাঙৰীয়াৰ ‘চন্দ্ৰনাথ চাওক। আমাৰ ওপৰোক্ত লিখা কথাৰ প্ৰমাণ বিচাৰি চালেই পাব। বাহুল্য ভয়ত লিখা নহল। আৰু এনে কথা বহুত আছে।

আমাক যেন কোনোৱে ভুল নুবুজে

এই পুথিত মাজে সময়ে দুই চাৰি আঘাৰ কথা কোৱা হৈছে, যিবোৰক কথা কিছুমানৰ কাৰণে অপ্ৰিয় সত্য বুলি আৰু আন সকললৈ তীব্ৰ ইঙ্গিত বুলি ভাবি ললে আমাৰ প্ৰতি ভুল বিচাৰ কৰা হ'ব। প্ৰকৃত পক্ষে আমাৰ কাৰো প্ৰতি কটু দৃষ্টি পেলোৱা ভাব কল্পনাতো জন্মা নাই। পুথি খনিত ঠায়ে ঠায়ে অম্বিকাগিৰিক হুবহু ফুটাই তুলিবলৈ আৰু

আমাৰ বক্তব্য পৰিষ্কাৰ কৰিবলৈ, আৱশ্যক ভাবিহে তেনে দু-একাঘাৰ কথা কোৱা হৈছে। আন সকলে দেশৰ কাৰণে যিখিনি স্বার্থ ত্যাগ কৰি দুঃখ কষ্ট স্বীকাৰ কৰিছে সেই সকললৈ আমাৰ যথেষ্ট শ্ৰদ্ধা আছে। আমাক যেন কোনোৱে মিছাকৈ একো ভুল নুবুজে।

(অন্ত)